TRST, sobota
10. marca 1956
Leto XII. - Št. 60 (3298)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 400, vnaprej: četrtletna 1100, polletna 2100, celoletna 4100 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Angleške oblasti deportirale ciprskega nadškofa Makariosa

Deportirali so še druge tri cerkvene dostojanstvenike - Kot opravičilo proti nadškofu navajajo številne obtožbe - Protibritanske demonstracije v Atenah in Solunu Grška vlada odpoklicala svojega poslanika iz Londona in vložila protest pri OZN

ATENE, 9. — Grška vlada je odpoklicala svojega poslanika iz Londona in je vložila protest pri varnostnem svetu OZN.

To je nocoj sporočil grški zunanji minister Theotokis, ki je pojasnil, da je bil grški poslanik v Londonu odpoklican iz protesta zaradi deportacije nadškofa Makariosa. Dodal je, da je grški stalni delegat pri OZN dobil navodila, naj takoj vloži protest zaradi položaja na Cipru ter naj protestira pri glavnem tajniku OZN in pri Varnostnem svetu zaradi deportacije nadškofa Makariosa.

NIKOZIJA, 9. — Ciprski guverner Harding je danes odredil deportacijo nadškofa Makariosa, škofa iz Kyrenije Kyprianosa ter drugih treh pravoslavnih duhovnikov. Makariosa so aretirali, ko je prišel na letališče, da odpotuje v Atene, kjer se je imel posvetovati z grško vlado. Kam so škofa in ostale tri odpeljali, ni znano, po neuradnih informacijah pa domnevajo, da so ga odpeljali na britanske otoke Seychelles v Indijskem oceanu, ki so oddaljeni 950 milj od zahodne afriške obale in 1750 milj južno od Bombaya. Uradno pa niso o tem še nič javili.

Nadškof je zapustil svojo palačo in se z avtomobilom odpeljal na letališče, ne da bi ga spremljala kaka osebnost etnarhije. Več sto ljudi «Enosis». Ko je Makariosov avtomobil prišel na letališče, so ga angleški funkcionarji umerili k vojaškemu letalu, ki je že čakalo s prižganim motorjem. Letalo je takoj odletelo.

Takoj po odhodu Makariosa iz nadškofijske palače, je palačo obkolilo več sto angleških vojakov, ki so izvršili v stanovanju nadškofa in v vseh uradih strogo preiskavo. Uradni predstavnik je pozneje zatrjeval, da so v Makariosovem stanovanju našli avtomatično pištolo.

Takoj ko se je v Nikoziji razširila vest o aretaciji Makariosa, so začeli v vseh pravoslavnih cerkvah zvoniti in velika množica se je zbrala pred nadškofijsko palačo, kjer je več sto padalcev z nasajenimi bajoneti stražilo. Po preiskavi so vojaki vse vhode zapečatili. S tem v zvezi so pozneje objavili uradno poročilo, ki pravi, da se je po zadnjem razvoju dogodkov moglo domnevati, da je nadškof osebno vpleten v teroristično dejavnost. «Guverner, pravi poročilo dalje, pa je klub temu sklenil pogajanja z Makariosom v upanju, da se bo ta odločil odpovedati nasilna dejanja. V zadnjih petih mesecih so se nabirali vedno novi dokazi, da je nadškof vpleten v dejavnost organizacije EOKA. Vendar pa je guverner nadaljeval razgovore do skrajne možne meje v upanju, da se bo Makarios končno prepričal, da obsodi nasilje in odpre vrata za sodelovanje in za ustavni napredek. To upanje pa se ni uresničilo, ker se nadškof ni hotel odreči uporabljanju nasilja in ustrahovanja v svoje politične namene».

Poročilo pobija nato zadnje izjave nadškofa Makariosa, v katerih je ta obtožil britanske oblasti, da so krive prekinitve pogajanj, omenja poskus sabotaže na angleškem letalu v Nikoziji (jasno, da ne omenja sabotaže, izvršene na grškem letalu v Londonu) in zaključuje: «Nemogoče je izogniti se zaključku, da je nadškof sedaj nasilja vpleten v uporabljanju za politične namene, da ne more ali noče tega ustaviti. Zaradi tega je guverner, čeprav nerad, prisiljen, da zaključka, da je nadškofova oseba sedaj resna ovira za povratek k mirnemu stanju in da je zaradi tega treba na otoku odpraviti njegov vpliv v interesu miru, reda in dobrega vladanja.»

Guverner je poleg tega prepovedal vse telefonske pogovore med posameznimi kraji Cipra ter z Grčijo. Imenoma je tudi posebnega funkcionarja, ki ima nalogo cenzurirati brzojavke, namenjene v druge kraje otoka in v Grčijo.

V Londonu in Nikoziji so istočasno objavili uradno poročilo, ki navaja kot opravičilo za deportacijo nadškofa Makariosa sledeče vzroke: Makarios je začel osebno leta 1951 ustanavljati nacionalistično organizacijo mladih ljudi, znano pod imenom «Eoka». Pozival je mlade člane, naj delujejo tajno in naj se ne bojijo nobene žrtve v svojih akcijah za bojkotiranje britanskih proizvodov, tiskanje in širjenje tajnih listov in ustanavljanje sklada za osvobodilno borbo. 2. Od leta 1951 do 1953 je nadškof stopil v stik z grškimi ireden-tističnimi skupinami in z voditelji organizacije EOKA. 3. Avgusta 1954 je ena od grških osebnosti, ki so najbolj odgovorne za pošiljanje orožja na Ciper, Zaphirios Valvis, prišla na otok na izredno zasedanje nadškofa. Valvis se je udeležil več sestankov, ki jim je predsedoval nadškof v samostanu Mezapotamos. Dokazano se, da so na teh sestankih izdelali prve načrte za teroristične akcije. 3. V zadnjih dveh letih so razne informacije pokazale, da je nadškof osebno izročal fonde agentom, ki so delovali v Grčiji za nakup orožja za cipreške teroriste.

Nadškofija je služila kot začasno skladišče orožja in bomb.»

Vest o aretaciji Makariosa in o preiskavi, ki so jo Angleži izvršili v prostorih nadškofije, je povzročila v vseh grških političnih krogih in med grškim prebivalstvom veliko ogorčenje in vznemirjenje. Nadškofa so pričakovali nocoj v Atenah in popoldne se je na letališču zbrala ogromna množica. Sprejeti sta ga imela v imenu vlade tudi zunanji minister Theotokis in pooblaščeni minister v predsedstvu vlade Tsatsos. Množica, ki je čakala na letališču, se je takoj, ko se je razširila vest o aretaciji Makariosa vrnila v Atene ter šla v povorki po mestnih ulicah ob vzklikanju proti Angležem. Množica je vedno bolj naraščala in zvečer je prišlo tudi do spopadov s policijo, ki je skušala preprečiti demonstrantom, da pridejo pred angleško poslaništvo. Zvečer je notranji minister prepovedal vse demonstracije. Tudi v Solunu je velika množica demonstrirala proti Angležem. Na glavnem trgu so se demonstranti spopadli s policijo in baje je bilo okoli 30 ranjenih. V Solunu je pred angleškim konzulatom že zjutraj demonstriralo okoli 3000 študentov.

Demonstracije so se nadaljevale do poznih nočnih ur. V Solunu krožijo po ulicah oklepni avtomobili vojske in policijske patrulje. Med demonstracijami je bilo ranjenih okoli 50 ljudi, od katerih devet zelo hudo. Rektor in profesorji univerze so bili pozvani naj prepovejo zborovanja študentov. Britanski konzul v Solunu je dobil zagotovila, da so sprejeli vse ukrepe, da se zaščitijo britanski državljani v Severni Grčiji.

Atenski večerni listi objavljajo v posebnih izdajah vest o aretaciji Makariosa. Grška vlada je skušala dobiti telefonski stik z grškim konzulatom v Nikoziji, a ji to ni uspelo. Karamanlis je o položaju poročal kralju Pavlu, za nocoj pa je sklical izredno sejo vlade. Zunanji minister ni hotel komentirati nastalega položaja, pooblaščeni minister Tsatsos pa je izjavil, da je vlada povsem solidarna s ciprsko etnarhijo. Predsednik liberalne stranke Papandreu je izjavil, da so Grki presenečeni nad to neverjetno vestjo in da dogodki nalagajo enotnost vseh Grkov za obrambo časti in svobode». Voditelj demokratske stranke Kartalis pa je izjavil, da so «dejanja Angležev globoko ranila grško ljudstvo».

Do sedaj ni bilo v Atenah uradnih komentarjev, v političnih krogih pa poudarjajo, da bo deportacija Makariosa še bolj zaostrila odnose med Grčijo in Veliko Britanijo. V krogih opozicije zahtevajo sklicanje konference voditeljev vseh strank in bivših zunanjih ministrov, da sprejmejo skupno odločitev. Poglavar grške cerkve, atenski nadškof Spiridon, je za jutri sklical posebno sejo vsegrškega odbora za priključitev Cipra h Grčiji.

V Londonu so ukrepi britanskih oblasti na Cipru povzročili veliko vznemirjenje, zlasti v laburističnih krogih. Vendar pa ni vest prišla nepričakovano. Debata o Cipru, ki je napovedana za sredo v spodnji zbornici, zadobiva s tem še večjo važnost in že se predvideva, da bodo laburisti predložili resolucijo, ki obsoja politiko vlade na Cipru. Zdi se, da bo napad opozicije proti vladi vodil Aneurin Bevan.

Arabske države ponujajo Jordanu finančno pomoč

AMAN, 9. — Danes je prispel v Aman sirski ministrski predsednik Said El Gazi s posebno poslanico za kralja Huseina. Said El Gazi je odpotoval včeraj zvečer iz Kaira, kjer so se sestali egiptovski premier Naser, predsednik Sirije in kralj Saudske Arabije.

Said El Gazi je v Amanu obiskal kralja Huseina in mu izročil poslanico arabskih «treh velikih»; takoj nato se je z letalom vrnil v Kairo. Poslanica vsebuje ponudbo finančne podpore arabskih dežel Jordanu v zameno za pomoč 12 milijonov funtov šterlingov letno, ki jo je doslej Jordanu plačevala Anglija. Obenem so v poslanici trije arabski voditelji prikazali stališče svojih vlad za primer izraelskega napada na katero koli arabsko deželo. Sodijo, da je poslanica vsebovala tudi vabilo kralju Huseinu, naj pride v Kairo in prisostvuje zasedanju treh, ki se bo nadaljevalo.

Tudi danes so se v Kairu sestali Naser, kralj Saud in sirski predsednik Sukri El Kuatli. Predsednik Sirije je sprejel tudi jordanskega odpravnika poslov in se zadržal z njim v daljšem razgovoru.

Namestnik glavnega tajnika Arabske lige El Sukri pa je po razgovoru s predsednikom Sirije in s kraljem Saudom odpotoval v Damask, kjer bo verjetno prikazal članom sirske vlade nekatere podrobnosti sklepov, ki so bili sprejeti na kairski konferenci.

Kot poročajo iz Gaze, so izraelska reakcijska letala danes preletela egiptovsko ozemlje. Egiptovsko protiletalsko topništvo je začelo streljati.

V pismu londonskemu «Timesu» pa sodi odstavljeni general Glubb, da ne bi kazalo voditi preveč energične politike do Jordana.

Angleški ministrski predsednik Eden pa se je danes v prostorih spodnje zbornice posvetoval z nekaterimi ministri o položaju na Srednjem vzhodu, zlasti v Jordanu.

Aškerčeva proslava v začetku junija

LJUBLJANA, 9. — Republiški odbor za proslavo stoletnice rojstva pesnika Antona Aškerca je sklenil organizirati glavno proslavo v začetku junija. Med proslavo bodo odkrili spomenik v Ljubljani in Celju, izdali bodo jubilejni zbornik študij in razprav o Aškercu. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani pa bo poleg tega priredila razstavo pesnikovih originalnih rokopisov in prevodov njegovih del.

V ponedeljek bo v Ljubljani prva izvedba skladbe Matije Tomca «Stara pravda» na besedilo Antona Aškerca.

OSLO, 9. — Zunanje ministrstvo javlja, da so norveške vojaške oblasti odklonile vabilo, ki ga je SZ poslala Norveški, naj bi v Moskvo prišla vojaška delegacija ob proslavi 1. maja.

Reorganizacija zvezne uprave v Jugoslaviji

BEOGRAD, 9. — Zvezni izvršni svet je včeraj sprejel predlog zakona o organizaciji državne uprave. Zakonski načrt predvideva dve osnovni kategoriji zveznih državnih organov: državna tajništva in tajništva pri Zveznem izvršnem svetu. Poleg državnih tajništev za zunanje zadeve, za narodno obrambo, za notranje zadeve, za finance in za blagovni promet bodo delovali pri Zveznem izvršnem svetu sekretariati za zakonodajo in organizacijo, za splošne gospodarske posle, za industrijo, za kmetijstvo in gozdarstvo, za promet in zveze, za delo, za prosveto in kulturo, za ljudsko zdravje in socialno zaščito, za pravosodne posle, za informacije in za splošno upravo.

Predlog novega zakona spreminja značaj tajništev pri zveznem izvršnem svetu. Med tem ko so do sedaj to bili izrazito upravni organi, bodo odslej le pomožni organi.

Poleg tega predvideva zakonski načrt ustanovitev zveznega odbora za zunanjo trgovino, ki bo na področju zunanje trgovine koordiniral delo zunanjetrgovinske zbornice ter državnih tajništev za finance in za blagovni promet.

Kritike v indijskem tisku ob Dullesovem obisku v Novem Delhiju

Listi obžalujejo splošno ameriško politiko in še posebej vlogo državnega tajnika na konferenci SEATO v Karačiju - Včeraj prvi razgovori z Nehrujem - Selwyn Lloyd potuje po deželah bagdadskega pakta

NOVI DELHI, 9. — Ameriški državni tajnik John Foster Dulles je prispel danes popoldne v indijsko glavno mesto iz Karačija, kjer je prisostvoval zasedanju sveta SEATO. Pred odhodom iz Karačija je imel Dulles še razgovor s perzijskim šahom, ki je včeraj prispel na obisk v pakistansko glavno mesto.

Ob prihodu v Novi Delhi je Dulles, ki ga spremlja sedem sodelavcev izjavil: «Med ZDA in Indijo so razlike v mnenjih, vendar je področje sporazuma med našima dvema deželama mnogo večje od področja nesporazuma. Upam, da se bo v razgovorih, ki jih bom imel z ministrskim predsednikom Nehrujem, področje različnih mnenj znatno zmanjšalo».

Foster Dulles, ki bo uradni gost predsednika indijske republike Prasada, bo imel več razgovorov z Nehrujem, predsednikom Prasadom in podpredsednikom Radhakrišnanom. Pred odhodom v Colombo na Ceylonu, ki bo naslednja etapa njegovega potovanja po desetih azijskih deželah, bo Dulles imel tiskovno konferenco.

Kmalu po prihodu je imel Dulles že prvi razgovor z Nehrujem.

Prvi razgovor med Dullesom in Nehrujem je trajal tri ure in 40 minut. Sprva je bilo določeno, da mu bo prisostvoval tudi ameriški veleposlanik v Novem Delhiju Sherman Cooper, v zadnjem trenutku pa je bilo sklenjeno, da bosta Dulles in Nehru govorila sama. Po razgovoru ni bilo dano nobeno pojasnilo, o čem sta govorila. Zvečer je Nehru priredil Dullesu večerjo, nato pa so se razgovori še precej dolgo nadaljevali.

Indijski tisk obširno komentira obisk Fosterja Dullesa v Novem Delhiju in soglasno obsoja stališče ameriškega državnega tajnika na konferenci SEATO. Tisk obžaluje tudi splošno politiko ZDA. «Zelo malo verjetno je, da bi se Dullesu posrečil čudež, da razprši indijsko zaskrbljenost, potem ko je formalno obljubil Pakistanu znatno vojaško pomoč», piše diplomatski urednik neodvisnega lista «Statesman».

«Times of Indija» pa zatrjuje, da bo sestanek med Dullesom in Nehrujem «nudil odlično priložnost, da se državnemu tajniku jasno pove, če je takšno pojasnilo sploh potrebno, da Indije ni mogoče ne prisiliti z grožnjami, ne premamiti z obljubami vojaške pomoči. Mi nikakor ne upamo — nadaljuje list — da bi ti razgovori, ki bodo potekali pred neprijetnim ozadjem vojaške pomoči Pakistanu in provokacije, ki jo pomeni resolucija SEATO o Kašmiru, lahko pripeljali do spremembe ameriške politike v Aziji».

Isti list, ki izhaja obenem v Novem Delhiju in Bombayu in ki ima zelo veliko naklado, pa objavlja poleg tega uvodnik, ki je napisan v še ostrejšem tonu in ki zatrjuje, da je konferenca SEATO pokazala, da je ta organizacija grožnja za mir. List nadaljuje: «Vzeli smo na znanje izjavo Fosterja Dullesa, ki samo nadaljuje tradicijo njegovih neštetih napačnih korakov, da je treba Pakistan podpirati, da bi se razpršilo razočaranje, ki bi ga ta dežela utegnila čutiti do SEATO. Kar se pa tiče samega Dullesa, je on, ki je prepričan, da je SEATO oddaljila komunistični napad v Aziji, uspel samo nakopičiti na tem področju strahovito zalogo užaljenosti in nasprotij».

V nasprotju s komentarji indijskega tiska pa kažejo pakistanski časopisi zadovoljstvo zaradi podpore, ki jo je Pakistan dobil na konferenci SEATO, tako glede Kašmira kot glede Pahtunistana in meje z Afganistanom.

Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd pa je iz Karačija potoval v Bagdad od koder bo nadaljeval pot v Teheran, Ankaro in Tel Aviv. V Bagdadu se bo udeležil posebne seje stalnega sveta bagdadskega pakta, ki združuje, kot znano, Veliko Britanijo, Pakistan, Irak, Turčijo in Perzijo. Se v včerajšnjem razgovoru z Dullešom je Selwyn Lloyd ponovno poskušal pridobiti ZDA za aktivnejšo podporo bagdadskemu paktu in po možnosti za formalni pristop. Zdi se pa, da je Dulles angleške želje gladko odklonil, tudi željo, da bi ZDA dale državam bagdadskega pakta večjo gospodarsko pomoč. ZDA bodo ohranile pri bagdadskem paktu svoje opazovalce, ne nameravajo pa storiti ničesar več v korist organizma, katerega rezultati niso kdo ve kaj spodbudni.

Kmalu po svojem prihodu v Bagdad je Lloyd prisostvoval seji stalnega sveta bagdadskega pakta. Lloyd je na seji med drugim poročal o razgovorih med Edenom in Eisenhowerjem prejšnji mesec v Washingtonu. Prav tako je govoril o nedavnem zasedanju SEATO v Karačiju in o svojih razgovorih z Naserjem v Kairu. Zatrjujejo, da je Lloydovemu poročilu sledila splošna diskusija o položaju na Srednjem vzhodu, zlasti po odstavitvi generala Glubba.

Demonstracije Alžircev v Parizu med debato o Alžiru v skupščini

Mollet postavil vprašanje zaupnice - Opomin veleposestnikom v Alžiru, naj opustijo obrambo svojih privilegijev - 2300 Alžircev aretiranih med demonstracijami

PARIZ, 8. — Predsednik vlade Guy Mollet je na nočni seji narodne skupščine postavil vprašanje zaupnice v zvezi z načrtom zakona o posebnih pooblastilih. Glasovanje o zaupnici bo v ponedeljek ob 14. uri.

PARIZ, 9. — Ob popoldanskem nadaljevanju razprave o Alžiru v narodni skupščini je bilo ozračje v Parizu danes zelo napeto. Medtem ko je v skupščini potekala debata, je prišlo po pariških ulicah do demonstracij okoli 10.000 Alžircev, ki živijo v Parizu, in do spopadov s policijo. Policija je aretirala 2300 ljudi.

Že v prvih popoldanskih urah se je okoli 3000 Alžircev zbralo pred pariško mošejo. Okoli Bourbonske palače so odredili strogo varnostno službo. Razmestili so več tovornih avtomobilov policije in republikanske straže. Več postaj podzemeljske železnice na tem področju so zaprli za potnike Ze zjutraj je na tisoče alžirskih delavcev, ki delajo v tovarnah na področju Pariza, začelo stavkati. Tudi številni alžirski trgovci so zaprli trgovine. V mestnem področju «Goutte d'Or», kjer stanujejo povečini Alžirci, so bile zaprte skoraj vse trgovine. Tudi drugod, kakor n. pr. v Toulousu, so Alžirci danes stavkali. Računajo, da je bilo v bližini Bourbonske palače razmeščenih okoli tisoč policijskih agentov. Več tisoč Alžircev, ki so se zbrali pred mošejo, so se okoli 15. ure odpravili na «Trg enotnosti» z namenom, da pridejo pred Bourbonsko palačo. Manifestanti so mirno korakali v sprevodu. Na trgu «Hotel de Ville», kamor so pozneje demonstranti prišli v dva kilometra dolgem sprevodu, so se spopadli s policijo, ki jim je hotela preprečiti prihod v bližino parlamenta. Demonstranti se v glavnem niso upirali in so se razbežali. Mnoge od njih pa je policija obkolila in jih aretirala. Na nekem mestu na reki Seini pa so demonstranti napadli dva šoferja in ju ranili. Med spopadi je bil ranjen tudi en policijski agent. Na splošno pa se zdi, da ni bilo hudo ranjenih, ker so se demonstranti prej razpršili.

Današnja debata v skupščini je pritegnila pozornost številne množice, ki se je zbrala pred Bourbonsko palačo v upanju, da bo dobila prostor v dvorani. Prvi je danes govoril bivši golist in bivši generalni guverner v Alžiru Jacques Soustelle. Zatrjeval je, da bi še morebitna izguba Alžira lahko primerjala samo porazu pri Sedanu leta 1870 ali pa katastrofi junija 1940. «Francija, je dejal, bi zgubila vso Afriko in bi hkrati prenehala biti velesila.» Zatem je Soustelle poudarjal važnost zemljiških vprašanj ter je pripomnil, da tedaj, ko bo potrebna zemljiška reforma uresničena, ne bo še mogoče zagotoviti preživljanja prebivalstva, ki narašča za 250 tisoč ljudi letno. Zato je potrebno Alžir industrializirati. Poudaril je tudi, da je treba naglo omogočiti dostop alžirskim muslimanom v javne funkcije.

Zatem je Soustelle izjavil, da se je stanje v Alžiru poslabšalo deloma zaradi tega, ker je bilo ukinjeno obsedno stanje ob razpustitvi narodne skupščine. «Samo to dejstvo, je dejal Soustelle, opravičuje zahtevo vlade po posebnih pooblastilih.»

Govornik je poudarjal tudi nujnost političnih ukrepov, ki so jih že pripravili pod njegovo upravo in ki se zlasti tičejo neodvisnosti muslimanske vere in poučevanja arabščine.

Dalje je Soustelle govoril o podpori upornikom in dejal, da gre «za pravo zaroto proti Franciji» in da je «središče teh spletk v Egiptu». Dejal je tudi, da hočejo «zarotniki razbiti os Pariz-Brazzaville, da jo nadomestijo z osjo Kairo-Maroko. Ti dve osi se križata v Alžiru in iz tega izhaja resnost sedanjih dogodkov. Zaradi važnosti vprašanja ima Francija pravico zahtevati od svojih zaveznikov, naj se obnašajo kot taki».

Na koncu je bivši guvernor dejal, da bo vzpostavitev reda v Alžiru zahtevala znatne vojaške napore. «Lahko bi bilo, je dodal, izvajati politiko slepih represalij s skromnim številom vojaštva. Toda za pomirjenje v deželi in za zaščito prebivalstva je potrebno veliko število vojaštva.»

Med govorom Soustella je prišla vest o incidentih med Alžirci in policijo. Ljudski republikanec Pierre De Chevigne je izjavil, da mora vlada zagotoviti, da «informacije, da je policija dobila ukaz, naj se obnaša tako, «da se ne bo čutila trda roka», niso točne». Odgovoril mu je Mollet, ki je dal nekaj podatkov o neredih ter je pripomnil, da sta notranji minister in državni tajnik osebno odšla na kraj neredov.

Zatem je De Chevigne izjavil, da se mu zdi nemogoče izvajati gospodarske in socialne ukrepe, ki jih vlada napoveduje v Alžiru, dokler ne bo tam vladal red. Zahteval je dodatne vojaške napore in obsojal, da je vlada zahtevala prekinitev izvršitve nekaterih obsodb, ki so bile izrečene proti upornikom. Dejal je dalje, da generalni guverner Lacoste ni dosegel vojaških ojačenj, ki jih je zahteval.

Državni tajnik za oborožene sile Max Lejeune je odgovoril, da je sedaj v Alžiru 200.000 mož in njih število se redno veča zaradi dvomesečne vključitve 50.000 mož. Na koncu je Chevigne izrekel mnenje, da se Alžirci ne bodo odzvali pozivu, naj položijo orožje, ter je Molletu dejal: «Pripravljajte velikodušno politiko v Alžiru, toda ze sedaj nam napovejte pogumne in praktične ukrepe.»

Govoril je še bivši tajnik v zunanjem ministrstvu Maurice Schuman, ki je tudi izrekel mnenje, da se uporniki ne bodo odzvali Molletovemu pozivu. Dodal je, da ne verjame na učinkovitost prekinitve diplomatskih odnosov med Francijo in Egiptom, da pa bi bila koristna «odkrita in neposredna razjasnitev med obema vladama».

Zadnji popoldanski govornik je bil bivši golist Pierre Koenig, ki je sporočil, da bo glasoval za posebna pooblastila pod sledečimi pogoji: 1. trajanje pooblastil naj ne bo omejeno na trajanje vlade. (Mnenje je, naj bi pooblastila bila veljavna dve leti). 2. Naj ministrski predsednik točno navede obseg vojaških naporov, za katere se je odločil.

Na nočni seji, ki se je začela ob 22. uri, je govoril Mollet, ki je poudaril, da politika, ki jo vlada misli voditi v Alžiru, «ni politika socialistične stranke, pač pa politika Francije». «Ni problemov, ki bi bili enaki alžirskemu», je dejal Mollet in dodal, da «ne bo nikoli indokitajske rešitve za alžirsko vprašanje».

«Vlada, je dalje poudaril Mollet, ne misli iti po poti posplošenih represalij. Varnost bo zajamčena. Poslanstvo Francije (pri tem se je obrnil proti poujadistom) ni vojna. Če mi je skupščina izglasovala investituro, je to storila zato, da se povrne mir v pravo francosko-muslimansko skupnost.»

Zatem je Mollet na kratko govoril o vojaških silah v Alžiru in je dodal, da ne želi podati izjav o sedanjih pogajanjih, da pa vlada «izpolnjuje svojo dolžnost».

«Francozi v Alžiru, je dodal, so lahko gotovi, da bo Francija napravila vse mogoče za njihovo varnost, toda veleposestniki, ki jih gotovo ni mnogo, a so zelo mogočni, se bodo morali odreči obrambi svojih privilegijev».

«Neizprosni bomo do tistih upornikov, ki so samo kriminalci. Kar se tiče ostalih, ki hočejo biti svobodni ljudje, jih pozivam, da me poslušajo in da razmislijo. Potrebno je, da orožje utihne.»

Po Molletovem govoru je bila seja za kratek čas prekinjena, nakar so sledile izjave še drugih poslancev in nato je Mollet postavil vprašanje zaupnice.

Francoski ekstremisti povzročajo nerede v Tunizu

TUNIZ, 9. — Francoski naseljenci so danes ponovno izkoristili pogreb dveh Francozov, ki sta padla v borbi z uporniki v bližini alžirske meje, za uprizoritev neredov. Francoski visoki komisar Seydoux je skušal govoriti, toda množica mu je to preprečila. Proti njegovemu avtomobilu so demonstranti metali kamenje, z avtomobila pa so strgali francosko zastavo. Nato so demonstranti šli pred ameriški konzulat, razbili vrata ter nato razdejali urade. Pozneje so demonstranti razdejali tudi urade ameriškega informacijskega centra ter zažgali ameriško zastavo.

Demonstranti so razdejali tudi urade lista «Le Petit Matin», katerega lastnik je član narodnega odbora stranke Neodestur Andre Barouch, ter prostore lista «Tunis Soir». Demonstranti so skušali napasti tudi prostore glasila Neodestur «Al Amal» v istem poslopju. Dva uradnika lista sta sprožila nekaj strelov proti množici in en Francoz je bil ranjen ter je pozneje umrl. Tedaj so demonstranti napadli oba Tunizijca ter ju smrtno nevarno pretepli.

Ob 20.30 po krajevnem času so demonstranti še vedno razgrajali po tuniških ulicah in vzklikali proti vladi ter proti nadaljnjim sporazumom s tuniško vlado. Policija je uporabljala solzilne bombe pri razganjanju demonstrantov.

Zopet mraz in sneg v vsej Italiji

RIM, 9. — Italijo je znova zajel mrzel val, ki ga spremljajo snežni viharji. Preteklo noč je močno snežilo na področju Brennerja in v Zgornjem Poadižju. Temperatura je padla na več stopinj pod ničlo. Tudi na nekaterih področjih Piemonta je snežilo in pritisnil je znova mraz.

O posebno močnih snežnih viharjih pa poročajo iz Abrucov in Molise. Ponekod je ponovno več krajev odrezanih od središč. Danes zjutraj je začelo snežiti tudi v vsej pokrajini Bari in Foggia in ne kaže, da se bo vreme izboljšalo.

Hruščev in Bulganin v Angliji od 18. do 27. aprila

Sporočilo Foreign Officea - Mesec poprej bo Anglijo obiskal Malenkov na čelu delegacije sovjetskih energetskih strokovnjakov

LONDON, 9. — Foreign Office je sporočil, da bosta Bulganin in Hruščev na obisku v Velki Britaniji od 8. do 27. aprila. Program obiska je bil podaljšan za en dan, vendar poročilo zunanjega ministrstva ne daje podrobnosti tega programa.

Sporočilo Foreign Officea pravi: «27. julija 1955 je ministrski predsednik sir Anthony Eden sporočil v spodnji zbornici, da sta maršal Bulganin, predsednik sveta ministrov ZSSR, in Nikita Hruščev, član prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR, sprejela vabilo, naj obiščeta Veliko Britanijo spomladi 1956. Sovjetska voditelja bosta prispela v Veliko Britanijo 18. aprila in bosta ostala tam 10 dni: njun odhod je predviden za 27. april. Podrobni program obiska bo sporočen v pravem času.»

Prvotno je bilo predvideno, da bo obisk trajal od 18. do 26. aprila. V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da sta sovjetska voditelja prosila, da bi bil obisk podaljšan, da bi lahko obiskala Wales in Škotsko. Verjetno je torej, da bo v program vključen tudi obisk v Edinburghu, glavnem mestu Škotske. Kraljica Elizabeta pa bo sprejela sovjetska državnika v gradu Windsor blizu Londona. Sodijo da predvideva program nadalje obisk v spodnji in lordski zbornici ter ogled industrijskega središča Birmingham.

Kot domnevajo, bosta Bulganin in Hruščev prispela v Veliko Britanijo z neko sovjetsko križarko. V tem primeru je verjetno, da se bosta peljala po Temzi navzgor in se izkrcala na Westminsterskem nabrežju, kjer ju bo sprejel ministrski predsednik Eden in drugi člani angleške vlade. Na Westminsterskem nabrežju se je med svojim obiskom v Angliji izkrcal tudi maršal Tito.

Še pred Hruščevom in Bulganinom pa bo prispel v Anglijo podpredsednik sovjetske vlade Malenkov, ki bo vodil delegacijo sovjetskih energetskih strokovnjakov. Kot sporoča danes osrednji državni zavod za elektrogospodarstvo, bodo Malenkov in ostali člani sovjetske delegacije obiskali tudi atomske naprave v Harwellu v Berkshiru. Program predvideva tudi ogled atomske elektrarne v Calder Hallu v severozahodni Angliji. Elektrarna, ki je še v gradnji in ki bo stala 15 milijonov funtov šterlingov, bo začela delovati prihodnje leto, dajala pa bo toliko električne energije, da bo z njo mogoče oskrbovati milijonsko mesto. Centrala bo služila kot prototip za celo mrezo atomskih elektrarn. Poleg tega bo sovjetska delegacija obiskala vrsto termičnih elektrarn.

Sovjetska delegacija bo prispela v London 15. marca.

V londonskih vladnih krogih ne izključujejo možnosti razgovorov med Malenkovom in angleškimi državniki, čeprav bo Malenkov prišel v Anglijo na čelu nepolitične delegacije strokovnjakov. Mesec dni pred obiskom Hruščeva in Bulganina bi vsekakor imeli razgovori Malenkova s člani angleške vlade poseben pomen.

«League of Empire Loyalists», desničarska organizacija, ki se zavzema za razvoj britanskega imperija, je organizirala zvečer demonstracijo proti obisku Hruščeva in Bulganina. Demonstracija je obstajala predvsem v številnih avtomobilih z zvočniki.

POSLANCI ODOBRILI NOV ZAKON O AKTIVNI VOLILNI PRAVICI

Novi zakon pomeni znatno omiljenje v primerjavi s prejšnjimi določili o vplivu kazni na volilno pravico - Diskusija o političnem volilnem zakonu se bo nadaljevala po Martinovem povratku iz Amerike

(Od našega dopisnika)

RIM, 9. — Po včerajšnji odobritvi upravnega volilnega zakona je danes poslanska zbornica z nujno proceduro odobrila tudi novi zakon o aktivni volilni pravici, s katerimi so znatno omiljene strogosti prejšnjega zakona. Zakon, ki so ga včeraj predložili poslanci Bubbio (DC), Marazza (DC), Gianquinto (KPI), Agrimi (DC), Pertini (PSI), Luzzatto (PSI) in Marotta (KPI), našteva kazniva dejanja, po katerih krivec izgubi volilno pravico za dobo petih let po prestani kazni.

Diskusija ni bila dolga in je potekala precej mirno. Predloženih je bilo več spreminjevalnih predlogov, od katerih je zbornica odobrila onega, ki izključuje iz seznama nenamerna kazniva dejanja. Enemu členu zakonskega načrta sta bila dodana še dva, od katerih prvi (na predlog socialista Jacomettija) odvzema volilno pravico bolnikom v zavodih za duševno bolne, drugi (na predlog komunista Lucifredija) pa izrecno določa, da bo zakon začel veljati dan po objavi v Uradnem listu.

Kot ze včeraj upravni volilni zakon, je bil tudi zakon o aktivni volilni pravici odobren z veliko večino: 407 glasov proti 48. Glasovanje je bilo sicer tajno vendar je jasno, da je treba nasprotne glasove iskati na eni strani med neofašisti (ker ni bila sprejeta njihova zahteva po rehabilitaciji obsojenih fasističnih zločincev), na drugi strani pa med Scelbovo skupino demokristjanske desnice, ki je s tem hotela poudariti zvestobo znanim Scelbovim okrožnicam, verjetno pa tudi izraziti negodovanje zaradi «premehke» Segnijeve politike. Podobno velja tudi za včerajšnje glasovanje o občinskem volilnem zakonu, kjer načelo proporcionalnega razdeljevanja glasov prav tako ni moglo biti všečno avtorjem Scelbovih večinskih zakonov.

Upravni volilni zakon je bil danes poslan v palačo Madama. Senatna notranjepolitična komisija bo o njem začela razpravljati v torek. Poročevalec bo verjetno njen predsednik, demokristjan Zotta. Ker se čuje iz krogov okrog Piazza Gesù, da nameravajo demokristjani vztrajati pri Agrimijevem spreminjevalnem predlogu o volilcih po bolnišnicah, ki je bil včeraj v poslanski zbornici zavrnjen, se bo zakon verjetno moral ponovno vrniti na Montecitirio. K temu pripominjajo, da zamuda ne bo velika, če bo ponovno razpravljanje poverjeno v poslanski zbornici notranjepolitični komisiji z odločujočim glasom in da bi bilo kvečjemu potrebno prestaviti volitve od 27. maja na 3. junij.

Diskusija o političnem volilnem zakonu je bila v poslanski zbornici preložena do srede, da bi nadaljnji razpravi lahko prisostvoval tudi minister Martino, ki se bo ta čas vrnil iz Amerike. Ko bodo namreč prišli na vrsto spreminjevalni predlogi, ki se tičejo raztegnitve zakona tudi na Trst, bo morala palača Chigi povedati svoje mnenje.

A. P.

Gronchijev obisk v San Franciscu

SAN FRANCISCO, 9. — Predsednik Gronchi je govoril sinoči na velikem banketu, ki je bil prirejen njemu na čast v Fairmont Hotelu. V začetku je omenil, da nosi San Francisco «ime svetnika, ki je Italijanom najdražji», nato pa je poudaril, da je resnično demokracijo mogoče doseči samo s stalnim izboljševanjem blaginje ljudstva. Prikazal je prizadevanje in načrte za izboljšanje gospodarskega položaja v Italiji in dejal, da lahko Amerika prispeva

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 5,2, najnižja —1,9, ob 17, uri 4,7, zračni tlak 1024,7 narašča, veter 22 km na uro, vlaga 26 odst., nebo 2 desetini pooblačeno, morje razburkano, temperat. morja 6,2.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SOBOTA 10. marca
Makarij, uč., Danimir
Sonce vzide ob 6.28 in zatone ob 18.04. Dolžina dneva 11.36. Luna vzide ob 5.05 in zatone ob 16.10.
Jutri, NEDELJA 11. marca
Heraklij, muč., Stana

VČERAJ NA OBČINSKI SEJI navadna upravna vprašanja

Svetovalka Gruber-Benco predložila brzojavko za izpustitev na začasno svobodo Tržačana Danila Dolcija - Zaradi birokracije že skoraj leto dni stojijo dela za novi sedež INAIL

Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta so razpravljali samo o navadnih upravnih vprašanjih. Dr. Jože Dekleva je izrazil zadovoljstvo openskega prebivalstva za novo javno kopalnico in pralnico. Ugotovil pa je, da je pralnica delno odprta in da se je gospodinje ne morejo posluževati v zimskih dneh zaradi mraza. Zato je zaprosil, da bi čimprej prizidali odprtino. Poleg tega je dr. Dekleva opozoril odgovornega odbornika, da je cesta, ki pelje od cerkve do kopalnice, v zelo slabem stanju. Odbornik Carra je odgovoril, da so že sklenili prizidati odprti del pralnice, podžupan Visintin pa je obljubil, da bodo popravili cesto.

Svetovalec Teiner (PSI) je zahteval posredovanje občinske uprave glede zidanja sedeža Zavoda za nezgode pri delu (INAIL) v Ulici del Teatro Romano. Dejal je, da so dela te stavbe ustavljena že skoraj leto dni in da je nerazumljivo, kako se morejo tako važna in nujna dela zavlačevati leta in leta. Dalje je poudaril, da zavlačevanje zidanja omenjene stavbe škoduje zavarovanim delavcem, ker je znano, da bodo v novem sedežu nameščene moderne ambulante. Podžupan Visintin, ki je predsedoval seji, je izjavil, da se to vprašanje ne tiče občine in da bo glede tega lahko odgovoril svetovalec dr. Benussi, ki je tudi ravnatelj zavoda za nezgode pri delu. Ta je povedal, da se dela zavlačujejo zaradi zaprek višjega nadzorništva za umetnost in spomenike, ki noče priznati popravljenih načrtov stavbe. Znano je, da je bila gradnja te stavbe že mnogokrat predmet diskusije v občinskem svetu in v krajevnem tisku. Prvi načrti niso ustrezali nekaterim funkcionalnim zahtevam sedeža in so bili z odobritvijo občinske uprave spremenjeni. Nato je poseglo vmes nadzorništvo za spomenike in se uprlo zidanju zadnjega nadstropje stolpa «zaradi estetskih razlogov». Kot je pojasnil dr. Benussi, gre le za 80 centimetrov višine zadnjega nadstropja stolpa. Celotno vprašanje je sedaj v rokah vladnega komisariata, ki mora dokončno odločati.

Svetovalka Gruber-Benco (PSDI) je predložila občinskemu odboru naslednjo brzojavko notranjemu ministrstvu: «Tržaška občina zahteva posredovanje omenjenega ministrstva za izpustitev na začasno svobodo Tržačana Danila Dolcija». Svetovalka je poudarila, da tržaški občinski svet ne more iti mimo aretacije Danila Dolcija, ki se je boril proti mogotcem. Zato je dolžnost vsakega meščana, da v tej borbi stoji ob njegovi strani. Predlagala je naj občinski svet zahteva od sodnih oblasti, naj ga spustijo na začasno svobodo, da bo lahko nadaljeval svojo človečansko delo. Nato je svetovalka Gruber-Benco posredovala tudi glede 160 bivših karabinjerjev, kvesturinov in financarjev, ki so po vojni stopili v vrste civilne policije in so jih ob prihodu italijanske civilne uprave ponovno uvrstili v prejšnje policijske zbore s položajem, ki so ga imeli pred 12-13 leti. Zahtevala je, da se tem osebam priznajo doseženi čini v vrstah civilne policije. Podžupan Visintin je dejal, da se bo za oba primera zanimal.

Svetovalec Colella (KD) je predlagal, naj bi omogočili državnim uslužbencem odplačilo stanovanj, ki so jih sezidali za časa bivše ZVU. Opozoril je, da pripravljajo v Rimu zakon za odkup državnih stanovanj, da pa zakonski načrt ne omenja državnih stanovanj sezidanih v Trstu v povojnih letih. Svetovalec Stocca (TU) je zahteval popravilo Ulice Catullo. Svetovalec Tolloy (TU), je obtožil občinski odbor, da ni zagotovil neki družini, ki je bila izgnana iz stanovanja zasilnega stanovanjskega prostora.

Dejal je, da je že pred meseci posredoval za to družino, ki sedaj živi v nemogočih stanovanjskih razmerah. Zavod za ljudske hiše in odbornik Dulci pa sta mu odgovorila, da omenjena družina ne potrebuje podpore, češ da ima hišo in stanovanje. V resnici pa, je dejal svetovalec Tolloy, omenjena družina živi pod nekim stopniščem, kjer nima ne vode in niti dnevne svetlobe. Obtožil je zavod za ljudske hiše in občinsko upravo brezbrižnosti in zahteval takojšnje posredovanje. Dalje je dejal, da sta oče in sin bolna in da nimata sredstev za zdravljenje. Župan se je čutil precej prizadetega in je izjavil, da bo odgovoril na prihodnji seji.

Pred koncem seje so odborniki predložili v odobritev nekaj sklepov, ki so bili vsi sprejeti.

Sestanek izvršne komisije Delavske zbornice CGIL

V sredo ob 18. uri se sestane izvršna komisija Delavske zbornice CGIL. Na dnevnem redu je poročilo delegatov, ki so bili na četrtem kongresu CGIL v Rimu.

V ponedeljek ob 17.30 pa se sestane tajništvo Delavske zbornice CGIL.

„Capo Faro" v nedeljo v morje

V nedeljo bodo v ladjedelnici Sv. Justa splovili tovorno motorno ladjo «Capo Faro», katero grade za družbo «Gestioni Esercizio Navi Sicilia di Palermo». Kobilico ladje so postavili 20. julija preteklega leta in predvidevajo, da bo ladja dokončana v juniju. Osnovne značilnosti ladje so: največja dolžina 78,80 metrov, največja širina 12 metrov, bruto registrskih ton 2.000, neto ton 2.750. Ladja bo opremljena z motorjem tipa FIAT A 486 T, ki bo razvijal 1800 konjskih sil na osi in bo omogočal ladji 12 milj brzine ob polnem tovoru. Družba namerava uporabiti ladjo za prevoze na kanadskih in ameriških jezerih.

Takoj po splovitvi bodo postavili kobilico nove 880-tonske ladje, katero je naročil Vincente Bartosjak iz Londona.

Potrditev licenc za l. 1956

Županstvo poziva vse one, ki izvršujejo trgovinsko obrt na debelo ali drobno in ki so lastniki trgovine ali drugih poslovnih lokalov v tržaški občini in ki že imajo trgovsko licenco, da jo predložijo v potrditev za tekoče leto do 31. marca t. l.

REZULTAT ŽUPANOVIH RAZPRAVLJANJ V RIMU

Zagotovljena denarna sredstva za gradnjo naselja v Žavljah

Prihod tehnikov za izbiro zemljišča za gradnjo tovarne državnega monopola v Žavljah - Znižanje števila delovnih ur pri javnih delih

Tržaški župan Bartoli se je sinoči vrnil iz Rima, kjer se je razgovarjal z vladnimi predstavniki o javnih delih in predvsem o gradnji stanovanj. Župan je včeraj prisostvoval tudi v Benetkah zasedanju «Jadranske skupnosti». Po vrnitvi je župan na seji občinskega sveta izjavil, da bo na prihodnji torkovi seji podrobno poročal o potovanju v Rim, hkrati pa je izjavil, da so v Rimu odobrili nakazilo 2,7 milijarde lir za zidanje 1500 stanovanj v bodočem naselju «San Sergio» v Žavljah in sicer: 1,5 milijarde na osnovi zakonov 640 in 705; 1 milijardo na osnovi zakona «INA-casa» in 200 milijonov za zidanje stanovanj «INCIS». Pri tem je župan poudaril, da predvidevajo izkoriščanje 1 milijarde lir vračil rotacijskega fonda v prihodnjih treh letih. Vse te vsote so predvidene za triletni načrt gradnje omenjenih stanovanj.

V okviru graditve tega naselja bodo prišli v Trst v ponedeljek funkcionarji medministrskega odbora za gradnjo stanovanj, ki bodo razpravljali o konkretnih načrtih. O istem vprašanju so razpravljali tudi na prvem zasedanju o stanovanjskih hišah, ki je bil v Rimu in kjer so bili prisotni predstavniki Trsta, Milana in Torina.

Prihodnji teden se pričakuje tudi prihod tehnikov avtonomne uprave državnega monopola, ki namerava zgraditi svojo tovarno v žavljskem industrijskem pristanišču. O gradnji te tovarne se govori že več kot leto dni, ne da bi prišlo do konkretnih korakov za uresničitev. Tehniki omenjene uprave bodo sedaj izbirali zemljišče za predvideno gradnjo. Z javnimi deli bo zvezan tudi bližnji obisk generalnega direktorja državnih železnic Di Raimonda.

Rezultati vseh obiskov in zlasti županovega romanja v Trst pa so zaenkrat zelo malo spodbudni, saj se še vedno govori o načrtih in ni konkretnih perspektiv za njih takojšnje uresničenje. Pri tem je treba upoštevati, da se obseg javnih del znižuje, o čemer jasno govore uradni statistični podatki mesečnega biltena tržaške trgovinske, industrijske in kmetijske zbornice. Po teh podatkih je doseglo število delovnih dni delavcev zaposlenih pri javnih delih v januarju 1956. leta 98.381, medtem ko je znašalo v januarju 1955. leta 132.975. Število delovnih dni je doseglo torej v prvem mesecu tega leta komaj 74 odst. delovnih dni v istem mesecu lanskega leta. Prav tako so negativni podatki o dograjenih stanovanjskih prostorih, saj so v letošnjem januarju dogradili 495 stanovanjskih prostorov, medtem ko so jih lani 822. Že lani pa se je obseg gradnje stanovanj znižal, saj so v celem letu zgradili v Trstu in okolici 9.125 stanovanjskih prostorov, medtem ko so jih v letu 1954 11.320.

Skupščina delavcev Aquile

Delavci rafinerije Aquila so se sestali na enotni skupščini na kateri so razpravljali o izplačilu enkratne povprečne vsote (forfait), ki jo določa nova pogodba petrolejske stroke in ki jim jo podjetje ne mara izplačati, češ da je treba od nje odšteti predujme, ki jih je dalo podjetje na bodoče poviške. Na protest delavcev je podjetje odgovorilo, da bo stvar še proučilo. Ker pa še ni bilo nobenega odgovora, so delavci sklenili, da počakajo do torka, nakar pa stopijo v sindikalno akcijo.

Jutri pa bo ob 10. uri v dvorani v Ul. Vecellio 4 skupščina petrolejskih delavcev, na kateri bo glavni tajnik Sindikata petrolejskih delavcev CGIL Aldo Trespidi obrazložil nekatera izboljšanja nove kolektivne pogodbe petrolejske stroke ter razvoj sindikalne akcije za izplačilo zaostankov doklade za menzo in druga nerešena vprašanja.

V kratkem razdelitev licenc za uvoz avstrijskega lesa

V okviru italijansko-avstrijskega trgovinskega sporazuma bodo v kratkem razdelili licence za uvoz jamskega lesa (5.000 kubičnih metrov), telegrafskih drogov (5.000 kubičnih metrov) in gradbenega lesa (okrog 30.000 kubičnih metrov). Zaradi tega se pričakuje oživitev lesnih kupčij, ki so v zadnjih mesecih bile šibke. Koroški izvozniki lesa so poleg tega zahtevali povečanje izvoznih kontingentov za les tržaškega tipa, ker smatrajo dosedanje kontingente za nezadovoljive. Avstrijski izvozniki so pripravljeni celo na znižanje kontingentov nekaterih drugih kategorij lesa v zamenjo za tramove tržaških tipov.

Precejšnje razburjenje, je povzročila med avstrijskimi proizvajalci vezanega lesa vest, da namerava italijanska carina povišati carinske prispevke. Avstrijski industrijci poudarjajo, da prodajajo okrog 50 odstotkov njih proizvodnje v Italiji in da bi vsaka povečanje carin onemogočilo redno prodajo. Po vesteh iz tržaških gospodarskih krogov bo carinska uprava občutno dvignila dosedanjo carino, ki je znašala 18 odstotkov na vezan trd les in 16 odstotkov na vezan mehak les.

Jugoslovanski les je še vedno skoro odsoten na tržaškem trgu in to zaradi ostrih omejitev sečnje, ki vlada že dalj časa v Jugoslaviji, kot tudi zaradi večjih pošilk jugoslovanskega rezanega lesa in lesa za proizvodnjo celuloze proti Zapadni Nemčiji.

Z dietom po prstu

Med delom pri obnavljanju trgovine Pitassi na Korzu je 36-letni Bruno Bisiacchi iz Ul. Bonomea hotel rabiti dleto, pri čemer pa mu je orodje ušlo iz roke ter mu odbilo noht kazalca desne roke.

Bisiacchi se je pripeljal v bolnišnico z rešilnim avtom, a po nudeni zdravniški pomoči so ga odslovili s prognozo okrevanja v 5 ali 7 dneh ter mu seveda tudi priporočili počitek.

Trčenje dveh motorjev

Včeraj proti večeru sta se 23-letni Ennio Del Senno iz Ul. Ghirlandaio in 24-letna Rosina Faciutto s Scala Bonghi vračala s skuterjem iz Boljunca proti Trstu. Ko pa sta privozila do mesta, kjer se cesta odcepi proti Dolini, sta se iz sedaj že nepojasnjenih razlogov zaletela v 34-letnega Federica Bonetto iz Boljunca št. 93, ki je s svojim lažjim motornim kolesom privozil z nasprotne strani.

Posledica trčenja je bila, da so vsi trije padli na tla in so jih morali odpeljati z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so Bonetto in Faciuttovo pridržali na II. kirurškem oddelku. Prvemu so namreč ugotovili globoke rane na desni roki z verjetnimi poškodbami žil, drugi pa poleg rane na desni nogi tudi razne praske po vseh delih telesa. Če ne bo komplikacij, bosta oba okrevala najkasneje v 8 dneh.

Huje pa je bilo za Del Senna, ki se je pri padcu opraskal po obrazu in si verjetno tudi zlomil kazalec desne roke. Njega so morali sprejeti na ortopedskem oddelku, kjer so mnenja, da bo okreval že v 15 dneh.

(KRITIKE IN POROČILA)

Premiera Eduardovih „GLASOV VESTI" v gledališču Verdi

Eduardove «Glasove vesti» smo imeli priložnost videti sinoči tudi v Verdiju, v originalu, ne samo kar se jezika tiče, temveč tudi s samim avtorjem in režiserjem v glavni vlogi. Da je bila izvedba odlična, kakor so vse izvedbe njegovih komedij, ni potrebno posebej omenjati. Kar pa moramo poudariti, je dejstvo, da je bila sinoči v Skednju repriza iste Eduardove komedije v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča. Izvedeli smo, da je med prvim odmorom upravnik SNG Eduardu De Filippu omenil to slučajnost istočasnega predvajanja njegovega dela v istem mestu in v obeh jezikih obeh tržaških narodnosti ter slavnega komediografa in igralca ter režiserja hkrati povabil, da bi se danes popoldne s svojimi sodelavci spoznal s člani SNG. Eduardo je ponudbo ljubeznivo sprejel.

S posebnim užitkom pa je gledal sinočnjo predstavo v Verdiju vsakdo, ki je že prej videl isto predstavo v slovenščini. Primerjava obeh predstav bi bila nad vse zanimiva; zato je zelo verjetno, da bo nekaj svojih misli o tem napisal naš stalni gledališki kritik. Hkrati nj brez pomena, da smo tržaški Slovenci imeli priložnost spoznati Eduardove «Glasove vesti» nekaj mesecev pred tržaškimi Italijani. Tudi to dejstvo spada med posebnosti kulturnih stikov dveh narodnosti v našem mestu.

Včeraj popoldne otvoritev

Gromove ilustracije v prostorih sedeža USIS

V prostorih ameriškega kulturnega centra USIS v Ul. Galatti 1 je bila včeraj ob 17. uri otvoritev razstave knjižnih ilustracij našega tržaškega slovenskega slikarja Bogdana Groma. Otvoritvi je prisostvovalo večje število povabljenih umetnostnih kritikov, umetnikov in drugih gostov, navzoča pa sta bila tudi gen. konzul ZDA v Trstu Mr. Harold Sims in vicekonzul Mr. Michael Gannet, ki sta si v spremstvu avtorja pozorno ogledala razstavljena dela.

Bogdan Grom, ki ga kot ilustratorja pozna naša javnost že iz časov izhajanja «Ljudskega tednika» in tudi kot ilustratorja slovenskih šolskih knjig, je razstavil ilustracije, ki jih je zamislil h knjigam ameriških avtorjev Marka Twaina («Tom Sawyer», «Dogodivščine Huckleberryja Finna»), Johna Steinbecka («Polentarska polica») in drugih. Razstavil je tudi ilustracije «Rdeče kapice» in nekaj skic, ki ponazorijejo, kako nastane ilustracija. Prireditelji na so poskrbeli, da se lahko obiskovalci (v kolikor je to že potrebno) seznanijo s slikarjevimi osebnimi podatki in z njegovim umetniškim udejstvovanjem doma in po svetu. Po otvoritvi so prireditelji prisotne pogostili.

Na razstavi sami smo izvedeli, da se umetnik Grom odpravlja v Rim, kjer bo v sredo otvoril v umetnostni galeriji «La Fontanella» razstavo svojih del. Razstavil bo okrog 20 slik v «batiku». Kot vidimo, je umetniško udejstvovanje slikarja Groma v javnosti v poslednjih dneh zelo živahno. Poleg pravkar otvorjene razstave na sedežu USIS je namreč še vedno odprta v občinski umetnostni galeriji razstava njegovih del v «batiku» in ves tržaški tisk, slovenski in italijanski, se je o njej kot tudi o avtorju samem zelo pohvalno izrazil. Umetnik Grom si lahko to šteje samo v čast in želimo mu, da bi se kot slovenski tržaški umetnik uspešno predstavil tudi v Rimu.

J. k.

* * *

Razstava na sedežu USIS bo odprta za javnost od ponedeljka dalje vsak dan od 10. do 13. in od 16. do 18. ure.

Razstava v občinski galeriji pa je odprta še danes in jutri dopoldne, ko bo izžrebana vstopnica za nagrado.

Apno v oko

Včeraj malo pred 10. uro so morali pridržati na okulističnem oddelku 39-letnega Marcella Sepiča iz Ul. Valmaura, kateremu so ugotovili poškodbe, povzročene z živim apnom na levem očesu.

Sepič, ki se je sam zatekel v bolnišnico, je zdravnikom povedal, da mu je predvčerajšnjim zjutraj med ometavanjem stene na neki novi stavbi priletelo v oko apno, ki ga je uporabljal pri delu.

Prsti v stroju

Kmalu po 18. uri se je z rešilnim avtom zatekla v bolnišnico 31-letna Neverina Mondo por. Olenić z Bazoviške ceste, ki je izjavila, da ji je stroj v slaščičarni njenega moža povzročil precejšnje poškodbe na prstih desne roke.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 10. t. m. ob 20.30 v prosvetnem domu na OPČINAH

J. B. Priestley

Sreča, kje si?

GLASBENA SKUPINA IZ BOLJUNCA

priredi v nedeljo 11. t. m. ob 18. uri v BORŠTU

GLASBENO-ZABAVNI VEČER

Spored:
1. Slovenske narodne pesmi
2. Poskočne polke in valčki, izvaja vaški kvartet
3. Dalmatinske narodne pesmi, izvajajo tamburaši; sodeluje pevski oktet

Med odmori šaljive točke: Vanek in Drejček, Miha Vandrovec, Očetovo presenečenje

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V TRSTU

bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 11. marca 1956 ob 8.30 dopoldne na sedežu v Ul. Roma 15-II.

Dnevni red:
1. Otvoritev
2. Volitev komisij
3. Poročila: tajnika, referentov, blagajnika
4. Diskusija
5. Dopolnitev pravil
6. Volitve
7. Razno

Darovi in prispevki

Ob dvanajsti obletnici tragične smrti svoje drage hčerke Danice in zeta dr. Stanka Vuka, daruje Ema Tomažič 5.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina Danice in Stanka Vuka, darujejo za Dijaško Matico bratje Colja, Just, Zdenko in Emil ter Karel Čok 2000 lir.

Ljudska prosveta

Pod pokroviteljstvom PD «Simon Jenko» se nadaljuje razstava del štirih mladih umetnikov v Domu pristaniških delavcev. Razstava se zaključi jutri, 11. t. m. ob 13. uri.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «I. Košira». Jutri, 11. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II, običajni sestanek od 10. do 12.

GLEDALIŠČA

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 21. uri uprizori gledališče Eduardo z Dolires Palumbo De Filippovo komedijo «Glasovi vesti».

Jutri ob 17. uri poslovilna predstava skupine z uprizoritvijo De Filippove komedije «Moje bogastvo je moje srce».

POMLADANSKI KONCERTI

V nedeljo ob 11. uri bo v gledališču Verdi I. nedeljski koncert «romlad 1956» orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Luigija Toffola. Solista na klavirju Aurelia Catolla in Nini Perno. Na programu: Schubert — IV. simfonija (tragična), Saint-Saens — Karneval živali (novost za Trst), Wagner — Sigfridova idila (Preludij iz I. dejanja «Mojstri pevci»).

KINO

Rossetti. 15.00: «Sreča je biti ženska», S. Loren, C. Boyer.
Excelsior. 15.00: «Izprijena mladina», J. Dean, N. Wood.
Fenice. 15.00: «Moja sestra Eveline», J. Leigh, J. Lemmon.
Nazionale. 15.00: «Vichita», J. Mac Crea, M. Bridges.
Filodrammatico. 16.00: «Prismuknjeni nečak», D. Martin, J. Lewis.
Supercinema. 16.00: «Osemnajstletna dekleta», V. Lisi, M. Allaslo.
Arcobaleno. 15.30: «Gugalnica iz rdečega žameta», R. Milland, J. Collins.
Astra Rojan. 15.30: «Orli v neskončnosti», J. Stewart, J. Allyson.
Capitol. 16.00: «Zdravnik na odprtem morju», B. Bardot, D. Bogarde.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 9. marca t. l. se je v Trstu rodilo 6 otrok (1 mrtvorojen), umrlo je 12 oseb, porok pa je bilo 3.

POROČILI SO SE: električar Francesco Crusi in gospodinja Caterina Moratto, električar Nereo Giorgomilla in uradnica Bruna Santesa, mehanik Claudio Ferfoglia in gospodinja Annamaria Fortunati.

UMRLI SO: 70-letni Josip Tomasin, 79-letna Rozalija Kolenc vd. Brunello, 80-letna Marija Skočir vd. Cekada, 83-letna Lucia Vascotto vd. Degrassi, 74-letni Giuseppe Petri, 71-letna Stefanija Rekar vd. Baviera, 91-letna Ana Zobec por. Mauri, 66-letna Klementina Snidar vd. Skala, 60-letna Agata Boghich vd. Robertovich, 80-letna Amalia Bianchi por. Zennaro, 49-letna Alba Erminia Luzzatto, 77-letna Natalia Pase.

NOČNA SLUŽBA LEKARN V MESECU MARCU

Codermatz, Ul. Tor San Piero 2; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Zanetti, Testa d'oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Cristallo. 16.00: «Globoko kakor morje», V. Leigh, K. Mora. Mladoletnim prepov.
Grattacielo. 16.00: «Plavolasa mrzlica», Diana Dors, J. Greenson.
Alabarda. 16.00: «Preklet dan», S. Tracy, R. Ryan.
Ariston. 16.00: «Viharji pod morjem», R. Wagner, T. Moore.
Armonia. 15.00: «Železna pest», R. Stack, V. Thiele.
Aurora. 16.00: «Stekleni čevelček», L. Caron, M. Wilding.
Garibaldi. 15.30: «Dekle iz Ulice Veneto», A. M. Moneta Caglio, C. Giustini.
Ideale. 16.00: «Ženska z reko», S. Loren.
Impero. 16.00: «Lepa milanerka», S. Loren, V. De Sica.
Italia. 15.30: «Najlepša ženska na svetu», G. Lollobrigida, F. Gassman.
S. Marco. 16.00: «Teodora», G. M. Canale, G. Marchall.
Kino ob morju. 16.00: «Kri krvi», T. Morgan, M. Zetterling.
Moderno. 16.00: «Moja žena mi rajši svojega moža», B. Grile, M. Champion.
Savona. 15.30: «Zelen ogenj», G. Kelly, S. Granger.
Viale. 16.00: «Legenda o Ogrnem lokostrelcu», B. Lancaster, V. Mayo.
Vittorio Veneto. 15.30: «Brez doon», V. Johnson, C. Charisse.
Belvedere. 15.30: «Bengalski ogenj», R. Hudson, A. Dahl.
Marconi. 16.00: «Izdana», L. Ševe, P. Cressoy.
Massimo. 16.00: «Annie», L. Palmer.
Novo cine. 16.00: «Odisej», K. Douglas, S. Mangano.
Odeon. 16.00: «Ljubimca iz Ženge», F. Arnoul, D. Gelin, Mladoletnim prepov.
Radio. 16.00: «Cirkus s tremi arenami», D. Martin, J. Lewis.
Venezia. 15.30: «Sljajno proststvo», J. Wyman, R. Hudson.
Skedenj. 18.00: «Tujec».

RADIO

SOBOTA, 10. marca 1956

TRST PO STAJA A

11.30 Zabavna glasba; 12.0 Raznilnske dišave in začimbe; predavanje; 12.10 Za vsakega nekaj; 12.45 V svetu motivi; 12.55 Jugoslovanski motivi; 13.0 Pestra operna glasba; 14.00 Simfonični orkester Fred Waring; 14.45 Pop stopa ritmični orkester Swingle Brothers; 15.05 Promenadni koncert; 15.30 Fantazija dunajske operet; 15.50 Svendsen: Svita v rapsodija; 16.00 Sobotna matinea Vijolica Fonda: «Majklina ljubezen»; 16.15 Domači odmevi; 16.30 Kavarniški koncert orkestra Fiorichiori; 17.00 Mozart: Koncertna simfonija v Es-duru; 17.20 Pestra glasba; 18.00 Debussy: Izgubljeni sin, kantata; 18.38 Glasba za no potovanje; 19.00 Bach: Koncert za dva klavirja in orkester; 19.15 Sestanek s poslušalci; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.05 Porterjeve melodije; 20.15 Poje vokalni kvintet «Nino Rota»; 20.50 Zabavni orkestri; 21.45 Iz operetnega sveta; 22.00 Madžarska fantazija; 22.24 Paganinijeve skladbe; basist Cesare Siepi.

TRST A

14.30 Tržaška kulturna kronika; 17.45 Tretje dejanje iz Verdijeve opere «Carostrelec»; 18.45 Igra plesa; 21.00 Glasbeni variete; 21.45 Alfio Valdarnini: «Adama» na igra.

KOPER

Slovenska poročila: 14.15, 17.40, 22.30. Italijanska poročila: 6.15, 13.00.

5.00-6.00 Spored iz Ljubljane; 6.00 Jutranja glasba; 7.00-8.00, 11.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 13.30 Veselo sobotno popoldne; 15.00 Pišan glasbeni spored; 16.00 Spored iz Ljubljane; 16.30 Glasbene popevke; 17.00 Komuna; 17.20 Lahka glasba; 17.55 Intermezzo; 18.45, 19.25 Spored iz Ljubljane; 20.00 Tri ljubke skladbe zalgra; 20.10 Violinist Srečko Dražil - pri. Virju Pavel Sivic; 20.30 Spored iz Ljubljane; 22.15 Plesna glasba za orglice; 22.45 Plesna glasba.

LJUBLJANA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m. Poročila ob 5.00, 6.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00.

11.00 Radijski koledar; 11.15 Slovenske pesmi izvajata mezzosoprana Svoboda Tabor in basist A. Kovač; 11.45 Pojte z nami; 12.00 12.00 Lahek opoldanski orkestri; 12.40 Dva odlomka iz Donizettijeve opere «La Figlia di Reggimento»; 13.35 Za prijetno razvedrilo; 14.45 Mladinski zbor; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Slovenski trinki iz literature - Elizabeth Barret Browning: Portugalski sonneti; 16.00 Koncert po 18.00 Ozadje študentskih festivalov v Španiji; 18.30 Umetne in narodne pesmi pole Gerlovic, vokalni kvintet; 18.30 Jezikovni pogovori; 18.45 Igrata orgle Paul Weston in Iliter Pastor; 20.00 Veseli večer.

TELEVIZIJA

14.55 Posnetek z nogometne tekme; 17.30 Film; 20.30 Vesti; 21.00 Mario Ciampi: «Igra z maskami», enodejanka; 22.15 Prenos s 6. festivala ital. pesmi v Sanremu.

Previdena z versko tolažbo je 9. t. m. preminila v 83. letu svojih 83-letna

Marija Eler vd. Pečar

Pogreb bo v Škofljah danes 10. t. m. ob 16. uri.

Žalostno vest naznanjajo sinovi Josip, Ernest, Mihael, Ivan, Angel, Edvard, hčerke Ivanka, snahe, vnuki in ostalo rodstvo

Škofije, 10.III.1956.

ZAHVALA

Vsem darovalcem cvetja, pevskemu društvu «Slavec» Ricmanj, domači godbi in vsem, ki so sočustvovali z nami ob bridki izgubi naše nepozabnega

Josipa Komarja

izrekamo iskreno zahvalo.

Žalujoči družini Komar in Zuljan

Ricmanje 10.III.1956.

PRED RAZPRAVLJANJEM V VLADI IN V PARLAMENTU

Vladni zakonski predlog ne rešuje vseh zahtev uslužbencev bivše ZVU

Po mnenju prizadetih je predlog poslanca Colitta ugodnejši, ker ohranjuje iste prejemke in določa upokojitev starih uslužbencev

Pred kratkim smo pisali, da je podtajnik Russo zagotovil, da vlada proučuje načrt zakona za rešitev vprašanja bivših uslužbencev ZVU ki ga je sestavil in predložil dr. Palamara. Ta načrt predvideva posebni stalež za civilne uslužbence, in sicer ločeno za posamezna ministrstva. Pri uvrstitvi v ta stalež bi upoštevali šolsko izobrazbo posameznikov, bi jim priznali iste plače kot nestalnim državnim uradnikom, bi jim priznali leta službe pri bivši ZVU ter pravico do zaposlitve do 65. leta. Razen tega ne bi teh uslužbencev premeščali s tržaškega področja. Po določenem času bi uslužbenci lahko presedlali iz posebnega staleža v posebni prehodni stalež državnih uslužbencev. Mezdni delavci pa bi se vključili v posebni stalež kot začasni državni mezdni delavci.

Sindikat bivših uslužbencev ZVU pa je dodal temu načrtu svoje pripombe. Predvsem je zahteval, da se uslužbencem, ki bi z novo ureditvijo prejemali manjše plače, prizna dodatek za kritje razlike. Razen tega je zahteval, da se prizna tudi v okviru posebnega staleža moznost napredovanja in izboljšanja prejemkov vsem tistim, ki ne bodo presedlali v posebni prehodni stalež.

Za uslužbence civilne policije se predvidevajo tri rešitve, in sicer vključitev v oddelke javne varnosti, pri čemer bi priznali vsem oficirjem začetni čin podporočnika, ostalim pa kvalifikacijo navadnega agenta; vključitev v posebne policijske oddelke ter končno premestitev v civilno službo z vključitvijo v posebni stalež.

Zakonski načrt bo najprej proučila medministrska komisija, ki ga bo nato izročila vladi v pretres. Vlada ga bo po proučitvi predložila pristojni parlamentarni komisiji. Ker nič ne kaže, da bo zakonski načrt že do konca marca pod streho, je sindikat predlagal, naj se še za tri mesece podaljša rok za prostovoljno odpoved službi.

Med nekaterimi uslužbenci bivše ZVU je načrt zakona skupno s predlaganimi spremembami in dopolnili naletel na kritiko. Pri tem omenjajo uslužbenci, ki niso včlanjeni v omenjenem sindikatu, da je zakonski načrt, ki ga je predložil poslanec Colitto, bolj ugoden, ker uposteva tudi tiste stare uslužbence, ki oi morali iti v pokoj in ki bi z normalnim postopkom ne imeli pravice do pokojnine INPS. Med temi uslužbenci pa so tudi taki, ki so jih nacisti preganjali in gonili po koncentracijskih taboriščih ter zato s še večjo upravičenostjo zahtevajo, da se jim zagotovi primerna pokojnina. Po načrtu Colitto bi znašala ta pokojnina 80 odst. zadnje plače. Načrt Colitto pa tudi določa ohranitev dosedanjih plač na osnovi kovinarske delovne pogodbe.

Tudi glede ureditve vprašanja civilnih policistov se vsi ne strinjajo s sindikatom. Po njegovih predlogih bi baje priznali čin podporočnika samo tistim inšpektorjem, ki so bili rezervni ali redni oficirji v italijanski vojski, drugi inšpektorji pa bi postali navadni policisti. Tudi glede tečaja za usposabljanje, ki bi ga morali policisti obiskovati, preden bi jih sprejeli v vrste redne državne policije, se vsi ne strinjajo, ker se boje, da bi vse tiste, ki jih ne bi smatrali za telesno sposobne, izločili. Kot vidimo, je glede novega izboljšanega zakonskega načrta vladnega komisariata ter glede sprememb, ki jih predlaga sindikat, še precej pridržkov. Ne glede na to pa je tudi že skrajni čas, da se vprašanje reši.

Zborovanje kovinarjev

V ponedeljek popoldne bosta pred ladjedelnico Sv. Marka in pred Tovarno strojev zborovanji kovinarjev teh dveh obratov. Na zborovanjih bodo obravnavali notranja vprašanja CRDA in vprašanja nove kolektivne delovne pogodbe kovinarske stroke.

KAM DANES?

Vsi na planinski ples.

Igral bo «SLAMIČEV ORKESTER», ker «Veseli tržiški kvintet» zaradi nepredvidenih ovir ne bo mogel nastopiti.

Pohitite z nabavo vstopnic in prenotacijo miz, Ul. sv. Frančiška št. 20 tel. 37-338.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

V popravilo sprejeto uro zastavil in prodal polico

Namesto, da bi se odzval policijskemu pozivu, je brez sledu izginil in se pojavil šele leto kasneje

53-letni Pietro Mulloni iz Ul. Campo Marzio je nekega oktobrskega dne leta 1953 opazil, da se mu je ustavila njegova ročna ura. Mož je bil kakor izgubljen in že iz navade je stalno nervozno pogledoval na kazalce, a ti so bili pri miru. Drugega mu ni kazalo, kot izročiti jo kakemu urarju v popravilo. In izbira je padla na 56-letnega urarja Leonarda Catalda iz Ul. del Toro, ki je pregledal kolesje z očesom izvedenca in nato moža povabil ,naj se vrne čez nekaj dni.

Točno ob dogovorjenem dnevu je bil Mulloni pri urarju, a je izvedel, da mu ure še ni utegnil popraviti in da naj se vrne naslednjega dne. To pa se je ponavljalo dan za dnem in končno se je Mulloni naveličal in ker je tudi zvedel, da je urar njegovo uro zastavil v zastavljalnici, je decembra istega leta vložil pri policijskih oblasteh prijavo zaradi nedovoljene prisvojitve tujega blaga.

Catalda so večkrat pozvali na policijski komisariat, a mož ni nikoli prišel ter je celo izginil brez sledu. Šele marca meseca naslednjega leta so ga prijeli in tedaj je izjavil, da je uro zastavil za 1500 lir in da je nato prodal tudi polico, za katero je dobil 1000 lir. Kot vzrok tega dejanja je navedel težak finančni položaj, a to ga ni rešilo prijave sodišču, ki ga je včeraj sodilo in tudi obsodilo v odsotnosti: za kazen bo moral presedeti 2 meseca v zaporu in plačati poleg sodnih stroškov tudi 2000 lir globe.

Preds. Corsi ,tož. De Franco, zap. Magliacca, bramba odv. Falconer.

IZPRED PRIZIVNEGA SODIŠČA

Avto ni bil vtihotapljen

26. julija lani so finančne oblasti ustavile 46-letnega tujega državljana dr.

DRUGI DEL GOVORA DR. DEKLEVE NA ČETRTKOVI SEJI TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Občinski odbor ni pokazal nikake pobude za izvajanje določb Posebnega statuta

To vprašanje naj bi proučila posebna komisija občinskih svetovalcev - Tudi za slovenske srednje šole se morajo najti sredstva za ureditev šolskih zgradb - Občina mora odpreti slovenski otroški vrtec v središču mesta

Ko se je v diskusiji o občinskem proračunu tov. Dekleva zadržal obširneje na vprašanjih, ki so glavni vzrok tržaške krize in na vprašanjih ki bi edina mogla prispevati k zboljšanju gospodarskega in socialnega stanja na našem področju, (o čemer smo poročali včeraj na II. strani) je nadaljeval:

«Moram pa hkrati pripomniti, da se je v tem razdobju nadaljevalo z diskriminacijsko politiko na škodo slovenskega človeka, politiko, ki ni prenehala niti po podpisu Spomenice o soglasju, ki jamči slovenskim občanom enakopravno zastopstvo na vseh področjih civilne uprave in na vseh uradniških mestih.

To stanje se ne more nadaljevati. Nalaga nam takojšnje uveljavljanje določb Posebnega statuta, da bi odstranili neenakopravnost. To je nujno tudi spričo dejstva, da imajo slovenski občani polno pravico posluževati se svojega jezika v osebnih in uradnih stikih z upravnimi oblastmi, vštevši občinske, ki so dolžne odgovarjati strankam, tako ustno kakor pismeno, v slovenskem jeziku. Obstoječe stanje sili Slovence, da se poslužujejo italijanskega jezika, da bi se izognili izgubi časa in da se ne bi izpostavljali morebitnim ironičnim in včasih tudi žaljivim opazkam.

Izdatki za šolstvo so se v svoji redni obvezni postavki zvišali za 16 milijonov, kar gre za honorarje zdravnikom in zobozdravnikom. Znatnejše je povečanje izrednih izdatkov, kamor spada 450 milijonov posojila za gradnjo novih šol in 25 milijonov prvega obroka za ureditev in preureditev občinskih muzejev. Ta pobuda je hvale vredna, vendar pa je v sedanjem položaju ne morem podpreti, ker je nameravana ureditev muzejev manj potrebna in nujna od tegnlikih drugih del, kakor na pr. gradnja stanovanj za brezdomce itd.

Otroški vrtec tudi za Kolonkovec

V naporu, da se povečajo šolske zgradbe, ni ničesar predvidenega v korist slovenskih srednjih šol, ki potrebujejo lastno šolsko poslopje, ki ga vztrajno zahteva vse slovensko prebivalstvo. Znano je v kakšnih razmerah delujejo višji srednji zavodi, ki imajo svoj sedež v Ulici Lazaretto vecchio. Dokler ne bo radikalno rešeno to vprašanje, bi morali prepustiti slovenskim višjim šolam v uporabo tri druge učilnice, da bi se pouk mogel vršiti vsaj delno na normalen način v vseh razredih in z enotnim predpoldanskim urnikom.

Na žalost moram ponoviti tudi letos to, kar sem rekel že ob drugih prilikah. K temu me sili dejstvo, da se do danes še ni upoštevala nobena zahteva Slovencev tako na tem, kakor na drugih področjih. Slovenci ne bodo odnehali z zahtevo, da se otroški vrtci, ki obstajajo v naši občini postavijo pod občinsko upravo, kakor je to primer z italijanskimi otroškimi vrtci. Občina bi morala končno odpreti vsaj en otroški vrtec v središču mesta in to v Ulici sv. Frančiška ali v Ulici Donadoni, in enega na Kolonkovcu ter najti nove prostore za otroški vrtec v Škednju, ker se nahaja v nevzdržnih razmerah in ker je neprimeren zaradi velikega števila otrok, ki ga obiskujejo.

Podpiram napore občinskega odbora, ki je v zadnjem času odprl neka zabavišča za italijansko mladino. Otroški vrtci in zabavišča sta dve koristni in potrebni ustanovi, zlasti za otroke delavcev, ki so pogosto prepuščeni samim sebi, zaradi tega ker morajo starši na delo. Isto načelo pa je treba uveljaviti tudi v korist slovenskih otrok. Tudi zanje je treba odpreti zabavišča ali vsaj slovenske avtonomne sekcije v obstoječih zabaviščih, kjer se pokaže potreba. V Barkovljah se je na pr. odprlo zabavišče za italijansko mladino, medtem ko se ni za slovensko mladino napravilo nič in nič ni v načrtu. Kako občinski odbor opravičuje svojo povsem negativno politiko glede potreb slovenskih someščanov, politiko ki je v nasprotju z vsakršnim demokratičnim načelom enakosti in enakopravnosti in ki odkrito krši črko in duha Spomenice o soglasju, ki na nesporen način določa temeljne pravice Slovencev, kakor tudi obveznosti državnih in javnih oblasti, vštevši občinskih, do letos? Menim, da ni koristno, ampak celo škodljivo vztrajati še nadalje v ignoriranju določb Posebnega statuta, ki bi — če bi se uveljavil lojalno — rešil osnovno vprašanje slovenske manjšine, ki živi v Italiji, s čimer bi se ustvarili pogoji za pomirjenje in vzajemno sodelovanje v korist i prvih i drugih. Bodimo se bomo proti vsakršni diskriminaciji in vas bomo obtožili, da odkrito kršite pravice Slovencev, pravice, ki so uveljavljene v vseh modernih državah, pravice, ki so zajamčene v republikanski ustavi sami posebno pa še v omenjeni Spomenici o soglasju. Prepričan sem, da bodo v tej pravični borbi Slovenci naši iskreno podporo vseh resničnih italijanskih demokratov, kajti drugače niti ne more biti, kljub temu, da moram na žalost ugotoviti, da ni noben italijanski kolega, ki pripada naprednemu gibanju, ali je tako usmerjen, vsaj z besedico omenil na tem mestu vprašanja, ki so tako važna v teoretičnem kakor tudi praktičnem pogledu za sožitje med Slovenci in Italijani.

Gospodje odborniki! To vprašanje je treba vsestransko proučiti in čimprej rešiti odkritosrčno in z razumevanjem in menim da ima gospod župan dolžnost vzeti pobudo in imenovati komisijo občinskih svetnikov, ki naj v podrobnostih prouči zapleteno vprašanje in pripravi konkretne predloge za uveljavljenje vseh tistih določb Posebnega statuta, ki spadajo v pristojnost občine.

Namestitev Slovencev v občinskih uradih

Poleg omenjenih vprašanj je treba rešiti, kakor že omenjeno, tudi vprašanje zaposlitve Slovencev v občinskih uradih, uporabe slovenskega jezika v uradih in izdajanju listih s slovenskim prevodom, vprašanje javnih razglasov, uličnih imen v krajih, kjer predstavlja slovensko prebivalstvo 25 odstotkov vsega prebivalstva itd., da omenim le nekatera vprašanja, ki spadajo v pristojnost občine in ki čakajo na rešitev.

Na žalost moram ugotoviti, da tudi druge uprave posiujejo po vzgledu občine. Kajti nobena določba Posebnega statuta še ni bila do sedaj uveljavljena in priznana ni bila še nobena pravica, ki jo predvideva omenjeni sporazum. Dejstvo je, da se je položaj Slovencev po podpisu Spomenice o soglasju poslabšal, kakor to dokazuje, na primer, takojšnja odpustitev brez odpravnine nekaterih slovenskih učiteljev, ki so rojeni na tem področju in ki jih je fašizem preganjal; to dokazuje tudi vprašanje napisov, ki so jih v zadnjem času odstranili s slovenskih šol, aretacija tolikih antifašistov, ki že skoro leto dni čakajo na uveljavljenje 6. člena Spomenice o soglasju, kakor tudi izostala normalizacija slovenskih šol s sistematizacijo učnega osebja. Nasprotno, glede tega je v načrtu zakon o slovenskih šolah, ki temelji na protidemokratičnih in diskriminacijskih načelih, ker je vpis slovenskih otrok v slovenske šole odvisen po tem osnutku od mešane komisije.

Po drugi strani pa moram ugotoviti, kakor to ugotavljajo z zadovoljstvom vsi Slovenci, da je vlada izročila prvi obrok 175 milijonov za kulturni dom v Trstu, v izpolnjevanju obveznosti, ki izhajajo iz pisma priloženega Spomenici o soglasju. To dejstvo je izrabil nacionalistični in filofašistični tisk, ki objokuje čase, ki se ne bodo več povrnili; izkoristil ga je tudi odvetnik Agneletto, ki je tožil, da so kulturni domovi last komunistov in titovcev. Obstoječi kulturni domovi so last tistih, ki so jih zgradili z lastnimi razpoložljivimi sredstvi. Kar zadeva še ne zgrajeni kulturni dom, bo le-ta last posebne ustanove, kakor je predvideno v jugoslovansko-italijanskem londonskem sporazumu in bo seveda na razpolago vsem slovenskim kulturnim organizacijam za kulturne prireditve.

Osebno bi bil izredno zadovoljen, če bi organizacije pod vplivom odvetnika Agneletta in katoličanov odvetnika Simčiča tekmovale z ostalimi organizacijami v kulturni dejavnosti za razvoj kulture med Slovenci na tem področju.

Socialno skrbstvo

Izdatki za socialno skrbstvo in v dobrodelne namene, ki so tudi odraz gospodarskega stanja prebivalstva in socialne usmerjenosti občinske uprave, so utrpeli močno zmanjšanje. Vsota 917 milijonov, predvidena za lansko leto, je bila znižana letos na 804 milijone. Teh 113 milijonov manj gre na škodo brezplačnih dobav zdravil in bolniške oskrbe, ki se je od 515 znižala na 400 milijonov. V poročilu se to znižanje opravičuje z okoliščino, da se je uveljavil zakon, na osnovi katerega je zdravniška oskrba za upokojence prešla v breme zavarovalnih zavodov. Z uveljavljanjem omenjenega ukrepa se bo nedvomno razbremenil občinski proračun. Zdi se mi pa, da bodo morali posledice teh znižanj nositi vprav najbolj potrebni meščani, katerih število stalno raste, bodisi zaradi poslabšanja življenjskih pogojev višokega odstotka družinskih skupnosti v Trstu, bodisi zaradi okoliščine, da se je meja mesečnih dohodkov za vpis v seznam revnih dvignila na 24.000 lir. Iz teh razlogov, in zaradi visokih bolniških stroškov, smatram, da predvideno znižanje ni upravičeno in sem mnenja, da bi predvideno vsoto povišali vsaj na 450 milijonov.

Pomoč kroničnim bolnikom ne zadošča

Po drugi strani moram pripomniti, da so se dohodki, ki izhajajo iz povračila bolniških stroškov, povečali za 5 milijonov v primeri z lanskim letom, kar da slutiti zaostritev v izterjevanju bolniških stroškov in to na osnovi zastarelega zakona, ki ne ustreza več modernim vidikom, v katerih prevladuje načelo, da gredo t. stroški — z izjemo izrednih primerov — v breme skupnosti.

Pomoč kroničnim bolnikom in nesposobnim za delo, ki zahteva od občine 220 milijonov stroškov, ne zadovoljuje, niti ustreza modernim zahtevam. K rešitvi tega vprašanja bi bilo treba pristopiti čimprej tako, kakor je bilo že ob drugih prilikah obrazloženo v tem svetu, namreč z izgradnjo poslopja, ki bi ustrezalo sedanjim potrebam.

Med rednimi izdatki in finančnimi načrti je za javna dela predvidena vsota 1,689 milijonov lir. Sliko bi mogli izpopolniti s tem, da k temu dodamo še 450 milijonov posojila, ki ga je treba odobriti in 2,050 milijonov s 7,5 odstotno obrestno mero, kar je bilo že odobreno s sklepom od 27. decembra 1955. Program del, ki so v načrtu za ta denar, sem že kritiziral, ker bo precejšen odstotek razpoložljivega denarja porabljen za potrebna, a ne nujna dela, medtem ko ni nič predvidenega za ublažitev stanovanjske krize in za ustrezrejšo namestitev brezdomcev.

V skupni vsoti je vključenih 576 milijonov za zgraditev ljudskih in nadaljevalnih šol. Stanje, v katerem se nahajajo mestne šole, je še vedno kritično, zaradi česar je potrebno podpreti napore, ki težijo za tem, da se izboljšajo pogoji pouka. Sem pa proti temu, da bi občina najela posojila za rešitev vprašanja, ki spada po mojem mnenju v pristojnost države, ki bi morala prevzeti nase vsa bremena, ki zadevajo ljudsko in srednješolsko izobrazbo, bremena, namreč, ki jih zastarele določbe prtijo občini in pokrajini.

Javna dela za predmestja in okolico

Med deli, ki so vključeni v različne načrte, ni nič predvidenega za predmestja in okolico. Priznati moram, da se je, zlasti po zanimanju in razumevanju gospoda podžupana, v teh poslednjih letih marsikaj napravilo v okolici, tako v Sv. Križu, na Kontovelu, v Bazovici itd., medtem ko so v proučevanju nekatera druga dela za Prosek, Barkovlje itd. Toda zaradi nezanimanja za okolico v teh poslednjih letih, je tu še mnogo neizvršenega dela. Tako na pr. kopališče s pralnico za Prosek in Kontovel, za kar se je določilo 20 milijonov v gospodarskem načrtu. Ker se o tem delu ne govori več, bi rad vedel kdaj bo zgrajeno, ali če je bilo odloženo za nedoločen čas, kar bo povzročilo upravičeno reakcijo in neugodne komentarje zainteresiranega prebivalstva. Na Proseku bi bilo treba čimprej zgraditi tudi poslopje za občinsko izpostavo, ker ono obstoječe ne ustreza več sedanjim potrebam in higienskim zahtevam. Javno kopališče s pralnico zahteva tudi prebivalstvo Trebč in Bazovice. V Bazovici bi bilo treba zgraditi tudi majhno klavnico, ker je ta kraj zootehnično središče naše občine. Tudi v Lonjerju se občuti pomanjkanje javne pralnice. Izvršiti je treba še druga javnokoristna dela, o katerih sem že govoril v svetu ob raznih prilikah. Stranske poti so v slabem stanju v vseh okoliških vaseh, v Barkovljah, Lonjerju in drugih predmestjih. Z majhnimi stroški bi jih cestarji mogli držati v bolj zadovoljivem stanju. Tudi čiščenje cest je pomanjkljivo. Razsvetljava poti bi treba izboljšati s premaknitvijo ali namestitvijo novih svetilk. Na Opčinah in v krajih, ki jih meščani obiskujejo v večjem številu čez poletje, se občuti pomanjkanje javnih stranišč. Tudi ob upoštevanju finančnega stanja občine, si dovoljujem vztrajati na tem, da bi občinski odbor moral upoštevati želje prebivalstva, predvsem kar zadeva javna kopališča, kajti to potrebo občuti prebivalstvo bodisi zaradi njihovega zdravstvenega in higienskega stanja, bodisi zaradi dejstva, da so omenjeni kraji povsem brez domačih kopalnic».

Nato se je tov. Dekleva dotaknil vprašanja morskih javnih kopališč in raznih pomanjkljivosti, ki so s tem v zvezi, predvsem to, da so družine prisiljene kopati se v ločenih kopališčih. Omenil je tudi poškodovano kopališče v Barkovljah in izrazil bojazen, da bo letos neuporabno, ker v proračunu ni ustrezne postavke za njegovo popravilo. Nato se je dotaknil deficitnih občinskih služnosti in kritiziral zlasti primanjkljaj, ki ga izkazujejo javne klavnice in športna igrišča. Tako ni upravičeno, da morajo občani kriti primanjkljaj občinskih klavnic, ko morajo plačevati za meso že itak tako visoko ceno. Isto velja za športno igrišče pri Sv. Soboti, ki ne služi ljudski športni dejavnosti. Nato je tov. Dekleva zaključil:

«Občinski odbor ni pokazal nobene pobude, da bi zboljšal stanje na tem področju, kakor tudi na drugih področjih občinske dejavnosti in menim, da je zaradi tega odgovoren za nedejavnost in pomanjkanje pobude pri reševanju raznih vprašanj, ki zaskrbljajo mesto bolj kot kritično finančno stanje občine.

Iz zgoraj omenjenih razlogov bom glasoval proti odobritvi proračuna.

Tovarniški odbori v Belgiji in stališče belgijskih socialistov

Zahteve po vedno širši udeležbi delavcev v upravljanju podjetij in gospodarskega življenja dežele sploh so se v tej ali oni obliki pojavile zlasti v letih, ki so neposredno sledile drugi svetovni vojni. To je povsem naravno in razumljivo, če upoštevamo vpliv in vedno močnejše uveljaljanje delavskega razreda v družbenem življenju, kakor tudi dejstvo, da vedno bolj dozoreva zavest o nastajanju objektivni pogojev, ki omogočajo, da neposredni proizvajalci izpopolnijo svoje politične pravice tudi z ustreznimi ekonomskimi pravicami. Dejansko so ti objektivni momenti neločljivo povezani s tendencami sodobnega družbenega razvoja v kapitalističnih deželah — z vedno bolj izrazitim posegom države v vprašanja porazdelitve nacionalnega dohodka, usmerjanja gospodarstva, načrtovanja, izvajanja socialne politike in v podvzemanju vrste drugih ukrepov. V takih pogojih postaja zlasti pomembno soodločanje delavcev v gospodarstvu, kar nam hkrati napoveduje spremembo v odnosih med neposrednimi proizvajalci in proizvajalnimi sredstvi.

Zaradi vsega tega se splača spregovoriti o «tovarniških odborih» v Belgiji, zlasti še, ker belgijsko napredno gibanje, predvsem pa socialistična stranka in splošna federacija dela (FGTB) posvečajo posebno pozornost tako teoretičnemu razmišljanju, kakor tudi praktičnemu uveljavljanju soodločanja v gospodarstvu.

Kaj dejansko predstavljajo tovarniški odbori v Belgiji in kakšne so njihove pravice?

Tovarniški odbori so mešani organi v podjetjih, ki jih sestavljajo predstavniki delavcev in delodajalcev. Imajo posvetovalni značaj, in v njihovo pristojnost spada precejšnje število vprašanj. Njihove osnovne naloge določa splošni zakon o organizaciji gospodarstva iz leta 1948, z določenimi dopolnitvami, ki so jih sprejeli kasneje. Ta zakon ni izpolnil pričakovanj delavskih organizacij, ki so smatrale, da zakon ne omogoča v zadostni meri učinkovitega sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij. Razočaranje je postalo še večje kasneje, ko se je v praksi pokazalo, da se delodajalcem nudijo široke možnosti, ki jih oni tudi izkoriščajo, za izigravanje zakonskih predpisov. Tako so delodajalci že od samega začetka skušali omejiti vlogo odborov na stopnjo, ki ustreza delodajalcem in zlasti poudarjajo, da odbori nimajo pravice postavljati kakršne koli zahteve, da je njihova naloga jamčiti «sodelovanje in mir» (v bistvu razredni mir!) v podjetju in navajajo vrsto podobnih «argumentov».

Po «črki» zakona imajo tovarniški odbori med drugim nalogo, da dajo svoje mnenje in sugestije ter pripombe glede vseh ukrepov, ki bi utegnili spremeniti organizacijo dela, pogoje dela in gospodarski učinek podjetja. Kljub temu, da bi se po tako določenih nalogah moglo pričakovati širši okvir njihove dejavnosti, pa je v ostalih določbah zakona rečeno, da se pri tem misli samo določeno izmenjavo obveščanja, ki se nanaša na produktivnost in delo podjetja v splošnem, brez možnosti dejanskega sodelovanja in odločanja o bistvenih vprašanjih.

Z razliko od omejenih možnosti vpliva na delo in poslovanje podjetij na gospodarskem področju, so odborom dana široka pooblastila — čeprav tudi tu ne v odločujočem smislu — na socialnem področju. Tako spada na primer v pristojnost odbora vršenje nadzorstva nad uveljavljanjem vseh splošnih odločb, ki zanimajo podjetje v socialnem pogledu, kakor tudi v pogledu strokovnega usposabljanja delavcev. Dalje morejo odbori upravljati vse tako imenovane socialne ustanove podjetja, ki so jih ustanovili zaradi «blagostanja osebja», da se pečajo z vprašanji tehnične in higienske zaščite dela, da določajo datume in razpored letnega dopusta in da «pregledajo splošni kriterij ob priliki odpuščanja in zaposlitve delavcev». Vsekakor je značilno, da se v zakonu zlasti poudarja naloga odbora, da pretresa ukrepe, ki bi utegnili prispevati k razvijanju sodelovanja med delavci in delodajalci, kar hkrati govori o težnji delodajalcev in državnih organov samih, da bi odbori vršili predvsem vlogo vzpostavljanja «razrednega miru».

Tovarniški odbori se volijo v vseh podjetjih, ki stalno zaposlujejo najmanj 50 delavcev, vštevši tudi vajence, uradnike in preddelavce, izvzemši one, ki zavzemajo vodilna mesta. Število članov odbora se giblje med 4 in 18, tako da delodajalec in delegati uprave podjetja ne morejo imeti večine v odboru. Volitve delavskih in uradniških predstavnikov se vrše s tajnim glasovanjem po listah, ki jih predlagajo «najbolj reprezentativne organizacije». Pod tem pojmom se misli na strokovne sindikate, ki izpolnjujejo pogoje glede skupnega števila članov ali števila članov v podjetju. Mandat predstavnikov osebja traja v načelu štiri leta, a je v praksi za sedaj znižan na dve leti.

Tudi mimo vseh slabosti, ki so posledica omejenega delokroga tovarniških odborov in izigravanja zakonskih predpisov v stvarnosti, je večina voditeljev socialističnih sindikatov mnenja, da samo njihov obstoj in težnje predstavljajo občuten korak naprej k spremembi obstoječega kapitalističnega družbenega sistema na poti v socializem. Zaradi tega se sindikati trudijo za čim ožje sodelovanje s tovarniškimi odbori in skušajo dobiti čim več vpliva v le-teh. Spričo tega je razumljivo, če je splošna federacija dela podvzela do sedaj vrsto konkretnih ukrepov in akcij v tej smeri. Morda bo dovolj, če navedemo številne diskusije, ki jih organizirajo člani tovarniških odborov, vsestransko izobraževanje delavskih predstavnikov s pomočjo tečajev, ustanovitev posebne skupine za proučevanje dejavnosti tovarniških odborov v Belgiji in drugih deželah.

Vsekakor je zlasti važno to, da belgijski socialistični sindikati poudarjajo pravico neposrednih proizvajalcev do upravljanja podjetij, posameznih gospodarskih panog in gospodarstva dežele v celoti, tudi če pri tem ne obstaja vedno popolna soglasnost glede poti in oblik, da se to doseže. Medtem ko so nekateri bolj naklonjeni mnenju, da je treba počakati da dozore pogoji, ko bo mogoče popolnejše in splošno uveljavljenje teh pravic, izhajajo drugi iz stališča, da je treba izkoristiti tudi sedanje nepopolne in omejene pravice posvetovalnega značaja v mešanih paritetnih organih in vzgajati delavce, da bodo kasneje pripravljeni vršiti dolžnosti upravljanja v pravem pomenu besed.

V vsakem primeru pa se more s precejšnjo upravičenostjo reči, da so belgijski socialistični sindikati z resnostjo pristopili k vprašanju udeležbe delavcev v upravljanju gospodarstva in da so mnogo bolj kot sindikati v drugih zapadnoevropski deželah spremideli potrebo in možnost uresničenja gospodarske demokracije

Pobožne želje industrijcev

«Messaggero Veneto», za ka, terega se ve, v kakšnih odnosih je z Zvezo industrijcev, je v svoji predvčerajšnji številki prinesel članek, ki ga je o sedanjem predsedstvu ACLI (Katoliškega združenja italijanskih delavcev) včeraj priobčil list «Organizzazione industriale», in kjer gre za skrajno oster napad na to delavsko organizacijo. Zaradi stališča, ki ga omenjeno glasilo industrijcev posredno zagovarja, predvsem pa zaradi obtožb, ki jih ta članek naslavlja na ACLI, se nam zdi primerno na kratko povzeti omenjeni članek in pri tem postaviti nekaj logično nujnih zaključkov.

Neposreden povod za ta napad na ACLI je dal članek, ki ga je poslanec Pino Pennazzato, predsednik ACLI, objavil v glasilu te organizacije, «Azione sociale», pod naslovom «Povratni val?»

«Organizzazione industriale» se vprašuje: «Večkrat smo se vprašali, ne da bi na to dobili točen, konkreten odgovor, kaj dejansko hoče sedanje predsedstvo ACLI v svoji tako trdovratni, tako trmasti, tako stalni, tako ostri akciji nezaupanja, sovražnosti, če že ne sramotenja proti gospodarskim kategorijam in organizacijam, ki le-te predstavljajo. ACLI — nam je bilo rečeno od strani predsedstva — odstopajoč pri tem od nepozabnih besed, ki jih je nanje naslovil Sveti Oče — morajo stopiti na politični in sindikalni teren. V tolmačenju tega, kar je politično in sindikalno, ki je zelo blizu onemu z druge strani, menijo, da je potrebno pozivati lastne člane, in ne samo lete, naj goje globoko mržnjo do delodajalcev, ki se v celoti, brez vsakršne izjeme, obtožujejo, da ne delajo za skupni blagor, ampak za svoje zasebne koristi, vedno ločene od koristi skupnosti. Gre za žalostno tolmačenje, o katerem nismo poklicani soditi, če je v skladu z načeli Cerkve ali ne... Članek poslanca Pennazzata, torej politične osebnosti, je ves prežet s to mržnjo do gospodarskih kategorij, s tem nezaupanjem do le-teh, s tem nezaupanjem do njihove akcije tako, da se stalno dvomi v njihovo lojalnost, v njihovo odkritosrčnost... Naravno je, da se v srcu pojavi občutek globoke žalosti in da se ponovno vprašujemo, kaj le-ti hočejo, kakšen cilj hočejo doseči te politične osebnosti, ki se nahajajo v predsedstvu ACLI. Potrebno bi bilo to vedeti, da bi se mogli s točnostjo orientirati glede le-teh.»

Citat je dolg, a potreben in zanimiv. Iz njega izvemo, da ACLI niso pripravljene verjeti «ekonomski fronti», da jo pri njeni gospodarski dejavnosti vodijo občečloveški nagibi; da ACLI dolže gospodarske kroge, da jih v njihovi dejavnosti vodijo izključno gmotne koristi posameznikov, oziroma skupin.

Mi razumemo, da vse to ne more biti všeč gospodarskim krogom in njihovim stanovskim organizacijam, odkar svet stoji, so ti krogi skušali prepričati javnost, da njihova gospodarsko dejavnost nima le za cilj njihovo osebno, odnosno razredno korist, ampak skupni blagor, kakor bi pri njih ne šlo za dejavnost, kjer odloča gospodarski račun, ampak za udruženja s humanitarnimi cilji. Tega danes ne verjame več nihče, niti tisti ne, ki so zaradi svojega verskega prepričanja dostopni za najrazličnejše «argumente». In kakor vse kaže, tega ne verjamejo več niti ACLI, kljub temu, da vključujejo v svojih organizacijah versko usmerjene delavce.

In zakaj tega ne verjamejo? Iz preprostega razloga, ker vsakdanje življenje in praksa delodajalcev na vsakem koraku dovolj zgovorno pričajo o nasprotnem: o «zagrizenosti» delodajalcev, kadar gre za to, da bi se pri porazdelitvi tega, kar je plod skupnega dela, delavca in njegovo delo (na račun katerega delodajalec črpa svoj dobiček!) upoštevalo drugače, kakor mu je iz nujnosti primoran prodajati svojo delovno silo.

Zgodovina razvoja moderne industrije nam ve povedati zelo mnogo o tem, kako so — v «skrbi» za skupni blagor — delodajalci izkoriščali delavce nekoč, in kako jih morejo izkoriščati še danes. In če so razmere v moderni tovarni za delavca danes dosti boljše, kakor so bile na primer pred sto leti, se to ni zgodilo na pobudo in po človekoljubnem prizadevanju delodajalcev, ampak izključno zaradi večkrat tudi krvave borbe delavcev, kar je prisililo državo, da je stopila nekoliko na prste tem «človekoljubnim» lovcem za dobičkom. Zaradi tega je povsem iluzorno pričakovati, da bo Združenje industrijcev in agrarcev dobilo tudi od predsedstva združenja versko usmerjenih delavcev, kakršne so ACLI, kdajkoli legitimacijo o človekoljubnem značaju svoje donosne gospodarske dejavnosti.

V AMERIKI ŽE MISLIJO NA AVTOMATIZACIJO PROMETA

V bližini Phönixa v Arizoni so zgradili elektronsko cesto

Medtem ko bo vozilo drvelo z velikansko brzino, bo vozač lahko bral ali pa celo spal - Kaže, da ne bo treba dolgo čakati na to, kaj bo pokazala praksa

Po vesteh, ki prihajajo iz zavodov, ki se ukvarjajo z gradnjo elektronskih naprav za praktično rabo, se da zaključiti, da bo tudi cestni promet v kratkem doživel velike spremembe. Prve poizkuse so že delali v bližini mesta Phoenix v Arizoni. Tam so strokovnjaki za elektroniko dolge tedne vgrajevali občutljive elektronske naprave v betonsko cesto, ki so jo zgradili samo, da bi na njej delali poizkuse.

Ko so svoje delo dokončali, se je kratka avtomobilska cesta spremenila v prototip bodoče avtomobilske ceste, ki bo sama vodila motorna vozila. Namen elektronske ceste je, da omogoči promet vozilom, ki bodo dosezala fantastično brzino s pomočjo reaktivnih motorjev. Na tej cesti bo izključeno vsako prehitevanje. Vozači avtomobilov bodo po eletkronski cesti vozili prav s tako gotovostjo, kot vodijo piloti letala v tako imenovanem zračnem koridorju. Vozači bodo svoja vozila pripeljali do elektronske ceste z volani in, ko se bo vozilo približalo elektronski cesti, bo vozač stopil v telefonsko zvezo z najbližjo kontrolno postajo in javil svoj položaj in cilj potovanja. Na televizijskem ekranu v avtomobilu se bo nato pojavila geografska karta, ki jo bo oddajala kontrolna postaja. Na karti bo vozač točno videl najbližji dohod do elektronske ceste. In ko bo pregledal zaloge goriva, bo smel s svojim vozilom na elektronsko cesto.

V sredini ceste bo vgrajena kovinska tračnica. Dva sprejemnika, ki bosta vgrajena v prvem delu avtomobila, bosta sprejemala elektronske impulze iz omenjene tračnice. Šofer bo vključil brzino, ki mu jo bo določila kontrolna postaja in s tem se bo vse njegovo delo končalo. On bo lahko brez skrbi prepustil vozilo cesti in avtomatične naprave bodo odslej privedle vozilo do cilja.

Da bi šoferju ne bilo predolgočasno, bo obrnil svoj sedež k televizijskemu aparatu ali pa s sopotnikom igral na karte ali pa vzel v roke knjigo, revijo ali pa se tudi zleknil in zadremal. Za avtomobile bodo po tej cesti veljala ista prometna pravila kot za letala v zračnih koridorjih, to je da bodo morali voziti vedno z isto brzino ter da bodo v stalnem stiku s kontrolno službo.

V kolikor bo vozač vklopil nepredpisano brzino, ali v kolikor bi prišlo zaradi okvare na motorju do zmanjšanja razdalje s prednjim vozilom, bo stopila v pogon posebna naprava, ki bo avtomatično vozilo zavrla. Predvidena je celo tudi okvara na elektronskih napravah na cesti. V primeru, če bi zmanjkalo struje, bo stopila v pogon rezervna naprava, ki dela na baterije. Če bo neki šofer hotel ustaviti svoje vozilo, bo moral to javiti kontrolni postaji. Kontrolor s kontrolne postaje bo moral obvestiti o tem vsa vozila v bližini in nato dovoliti vozaču, da s pomočjo volana spravi svoj avtomobil s kovinske tračnice na tisti del ceste, ki je predviden za parkiranje.

Posebno vgrajeni elektronski možgani bodo pravočasno opozarjali vozače, kdaj morajo ponovno vzeti volan v roke in kdaj lahko prepustijo vozilo elektronskim napravam.

Vse to se zdi fantastično, toda strokovnjaki zatrjujejo, da temu ni tako. Za elektronsko cesto imajo že danes vse potrebne naprave in načrt ne predstavlja nikake posebne tehnične težkoče, ki bi je ne mogli že danes povsem uresničiti. Tudi kar se tiče avtomobila na reakcijski pogon, ki bi vozil po taki cesti, je stvar povsem uresničljiva. Zadnji model reakcijskega avtomobila, tako imenovana «ognjena ptica II» bi se mogel z vgraditvijo nekih naprav preurediti za vožnjo po elektronski cesti.

Ko so graditelji elektronske ceste pri Phoenixu dokončali svoje poizkuse dokazali, da elektronska cesta ni nikaka utopistična zamisel, so se pojavili tudi drugi prometni strokovnjaki, ki so izjavili, da bi taka cesta ne bila zelo koristna samo zaradi udobnosti, ki jo nudi vozačem, ampak tudi zaradi svoje varnosti. S pomočjo električne energije se bodo v bodoče preprečile številne avtomobilske nesreče, kakor tudi prekinitve prometa, človeške žrtve in mnoge druge nevšečnosti, ki danes dajo toliko misliti organom, ki se ukvarjajo z varnostjo javnega prometa.

Nekateri kritiki dvomijo, da mogla doseči tako stopnjo, ki bi vozača popolnoma sprostila in ga spremenila dejansko v navadnega potnika. Toda pristaši elektronskih cest vztrajajo na tem, da kritiki njihove zamisli nimajo nikakih utemeljenih razlogov, s katerimi bi podprli svoje trditve, in da vse te verjetno temeljijo samo na tem, da bi bodoče ceste odvzele strastnim vozačem užitek, ki jim ga nudi sedanja divja vožnja z avtomobilom.

Po vsem, kar smo povedali, se zdi, da elektronske ceste niso stvar daljnje bodočnosti in zato bomo verjetno že kmalu videli, komu je praksa dala prav.

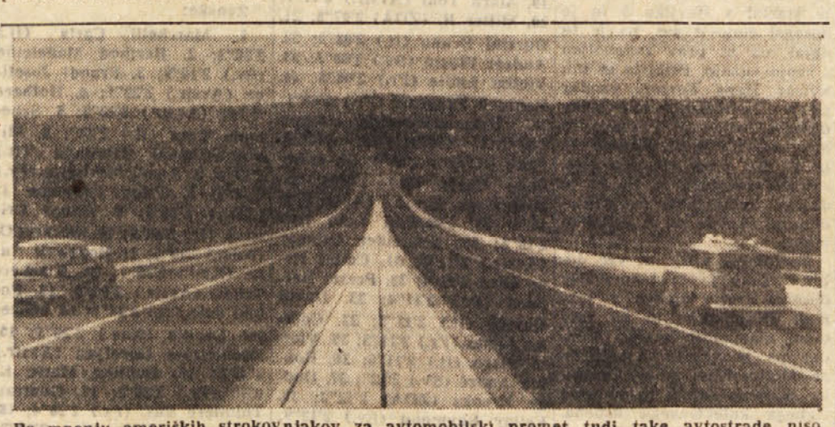

Po mnenju ameriških strokovnjakov za avtomobilski promet tudi take avtostrade niso popolne in jih bodo spremenili v elektronske

KRATKE ZANIMIVOSTI OD POVSOD

TOVARNA BREZ ZIDOV

Ljubezen je «radioaktivna recipročna manifestacija»

V Parlinu, v ameriški zvezni državi New Jersey, so izgradili tovarno, ki je brez zidov in je potemtakem izpostavljena vetru, dežju in vsem vremenskim neprilikam. Ta tovarna nima zidov iz enostavnega razloga, ker jih ne potrebuje, a je tako tudi njena izgraditev cenejša. Potrebni pa ji niso, ker so njeni stroji tako zavarovani, da jim najbolj neugodni vremenski pogoji ne morejo škoditi. Vsi njihovi občutljivi deli so namreč povsem zaprti, njihovo delovanje pa je moč kontrolirati s pomočjo enega samega kontrolnega aparata. Tovarna bo proizvajala fotografski material.

* * *

Profesor Siewers, vodja radiofizičnega instituta v Stockholmu, je prišel do ugotovitve, da je ljubezen «radioaktivna recipročna manifestacija». Po njegovem ni sentimentalnost nič drugega kot recipročna kompozicija ter izmenjava naravne radioaktivnosti, ki jo povzročajo radioaktivne soli v človeškem organizmu. Kot pravi on, ne bo dolgo, ko si bodo zaljubljenci izjavljali ljubezen takole: «Draga, polagam pred tvoje noge vse svoje radioaktivne soli.»

* * *

John Waller, blagajnik neke ameriške banke, je stavil, da bo brez napake glasno štel od 1 do 20.000. Za to je postavil samo pogoj: da se mu ne določi čas štetja. Za štetje do 1000 je porabil 5 minut. Po eni uri in pol je prišel do 11.000. Prvo napako je napravil pri 11.370. Navzlic temu, da je stavo izgubil, je s štetjem nadaljeval. Prišel je do števila 11.402, nakar je padel v nezavest.

* * *

Po statističnih podatkih je na svetu okrog vsega 160 milijonov slivovih dreves. Od tega jih je v Jugoslaviji nič manj ko 57 milijonov. Povprečna letina sliv znaša v svetu okrog tri in pol milijarde kilogramov, od tega v Jugoslaviji 1,2 milijarde kilogramov. Na vsakega jugoslovanskega prebivalca pride potemtakem okrog 60 kg sliv na leto.

* * *

Neka angleška tvrdka je izdelala načrt za izgraditev manjših ladij iz steklenih vlaken. Dolge bodo okrog 30 metrov. Baje jih je laže izdelati kot iz lesa. Sicer bodo dražje od lesenih, imele pa bodo nekatere prednosti: ne bodo vnetljive in jih ne bo treba tako pogostoma barvati kot lesene.

* * *

V Londonu je bila odprta razstava nylonskih proizvodov. Med drugim je bila tu razstavljena tkanina iz nylona, nalik na težki žamet. Njeno odpornost so preizkusili tako, da so jo drgnili s posebnim «steklenim papirjem». Izdržala je 100-tisočkratno drgnjenje, medtem ko se je navadna volnena tkanina raztrgala že pri 3000. drgljaju. Tu je bilo razstavljeno tudi umetno nylonsko krzno, ki je bolj odporno od naravnega in prav tako lepo.

* * *

Anton Brindl iz Zagreba je izumil poseben aparat, s pomočjo katerega je moč preprečiti trčenje vlakov. Izum sestoji v tem, da se na lokomotivi, ali katerem si bodi vagonu kompozicije instalira poseben električni aparat, ki neprestano emitira električne impulse določene jakosti. Če si gresta po istem tiru naproti dva vlaka, potem pride na določeni razdalji med obema do kratkega stika, ki pretrže dovod zraka in tako se oba vlaka naglo ustavita. Brindl je poslal svoj izum na patentni urad v Beograd.

* * *

Neki italijanski izumitelj je izgradil majhno podvodno vespo, s katero se lahko napotiš na krajši ali daljši izlet po morskem dnu. Žene jo motor

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

ZA DIJAŠKO MLADINO IN VSE LJUBITELJE ŠPORTA

NA ROJCAH GRADIJO novo športno središče

CONI je odobril 50 milijonov lir za gradnjo moderne telovadnice ter 40 milijonov lir za ureditev športnega igrišča - Delovni center je že pričel z gradnjo telovadnice, prav tako pa pripravljajo tudi novo nogometno igrišče

Na Rojcah je podjetje Viviani že začelo graditi veliki športni center za Gorico, na katerem bodo zgradili moderno telovadnico, igrišče s pripravami za razne športne igre, manjše nogometno igrišče, v bližnji bodočnosti pa kopališče.

Potreba po primerni telovadnici, ki bi bila na razpolago številnim goriškim športnikom, posebno pa dijaštvu, se je že pokazala pred leti. Telovadnica na Trgu Ginnastica je postala že izrabljena, prav tako in še slabše pa je s šolskimi telovadnicami, ki absolutno ne ustrezajo več današnjim potrebam učenja telovadbe in vezbanje raznih športnih iger. Vse so zelo majhne, nastanjene celo v kleteh in brez primernih peči, tako da so v zimskem času popolnoma neuporabne. Poleg telovadnice pa se je pokazala tudi potreba po ureditvi manjšega nogometnega igrišča za mlajše goriške nogometaše, ki zaradi stalne zasedenosti občinskega stadiona niso prišli na svoj račun in so izkoriščali razne, za to igro neuporabne travnike. Končno bodo Rojce lahko sprejele vsa tista lahkoatletska in druga športna tekmovanja, za katera ni bilo na občinskem stadionu dovolj mesta in priprav. Občinski stadion bo še naprej deloval, predvsem pa bo služil potrebam Pro Gorizie in Libertas Isontine.

Za telovadnico je Coni odobril 50 milijonov lir, potrošili jih bodo za gradnjo poslopja, v katerem bo velika dvorana za igro košarke, tenisa in drugih podobnih športnih iger in dve manjši za boks in težko atletiko. V velikem poslopju telovadnici bodo tudi prostori za urade in sanitetno službo.

Za ureditev igrišča, na katerem se bo vršilo lahko kakršno koli športno tekmovanje, bo CONI prispeval še 40 milijonov lir, ki so že odobreni. Manjkajo še sredstva za gradnjo olimpijskega kopališča, medtem ko se v okviru telovadnega prostora že gradi manjše igrišče za mlade nogometne ekipe. Vsekakor bo to novo športno igrišče lepa pridobitev za Gorico, ki bo, kot upamo, kmalu zgrajeno in na razpolago vsem, ki ljubijo in gojijo šport.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Pešec umrl zaradi poškodb prometne nesreče v Tržiču

Včeraj je bila pred okrožnim kazenskim sodiščem v Gorici sodna razprava proti 24-letnemu Germanu Poianiju, rojenemu v Pulju ter sedaj stanujočemu v Ul. Giulia 52 v Tržiču. Obtožen je bil, da je 22. maja lani ob 23.55 zaradi prehitre vožnje povozil Ernesta Zanina iz Tržiča, ki je pozneje zaradi poškodb izdihnil v tržiški bolnišnici.

Kakor je razvidno iz policijskega poročila se je omenjenega dne Poiani peljal s svojo vespo GO 10717 od Korza del Popolo proti železniški postaji. Ko se je pripeljal pred bar Pellizzoni, je z nasprotnega pločnika poleg urarja Boninija stopil na cesto Zanin in jo skušal prekoračiti. Ko je bil na polovici, je Poiani dal zvočno znamenje in s tem pešca opozoril nase. Najprej se je Zanin ustavil, zaradi česar je Poiani nadaljeval vožnjo popolnoma po desni strani ceste. Ker pa se je pešcu zdelo, da bo utegnil pravočasno priti na nasprotni pločnik, je stekel čez ostalo polovico ceste. Prišlo je do neizogibnega trčenja, zaradi katerega sta pešec in motociklist padla po tleh in se hudo poškodovala. Najhuje se je godilo Zaniniju, ki so ga z rešilnim avtomobilom odpeljali v tržiško bolnico in mu pri zdravniškem pregledu ugotovili zlom lobanje, pretres možganov in zlom nekaterih udov. Tudi Poiani se je udaril v glavo in dobil lahek pretres možganov. Prizadevanja zdravnikov, da bi Zanina ohranili pri življenju, so bila zaman; nekaj ur kasneje je izdihnil.

Na včerajšnji razpravi je Poiani izjavil, da je pred nesrečo vozil z brzino okoli 30 km na uro; s svoje strani so k osvetlitvi dogodka prispevale z izjavami tudi nekatere priče ,ki so bile v trenutku nesreče pred barom San Marco.

Sodniki so Poianija oprostili, ker dejanje ni kaznivo.

Pogojna kazen za tihotapca cigaret

Na pogojno plačilo 20.400 lir globe, taks in zaplembe blaga so včeraj obsodili 40-letnega Pietra Magnalosca iz S. Angela ob Piavi. 20. januarja lani so ga finančni stražniki ustavili pri Pierisu s tovornim avtomobilom ter v njem našli 8 zavojčkov cigaret «Nazionale» in 2 zavojčka «Ariston», skupno 200 cigaret, ki jih je kupil v Trstu, preden se je odpravil domov. Ko so ga zaslišali, je Magnalosco odgovoril, da je cigarete kupil za lastno uporabo.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68.

Proslava pod okriljem UDI

Pokrajinski odbor Zveze italijanskih žena (UDI) organizira proslavo mednarodnega ženskega praznika 8. marca v nedeljo 11. marca v dvorani Delavske zbornice v Drevoredu XXIV. maja 1, I. nadstr. s pričetkom ob 14.30.

Pozdravni govor bo imela znana vzgojiteljica in bivša odbornica turinskega občinskega odbora prof. Ada Marchesini Gobetti, vdova po protifašističnem mučeniku Pieru Gobettiju. Prejšnji teden je na željo raznih krogov bil sestavljen odbor za proslavo Gobettija, ki je organiziral komemorativno konferenco ob 30-letnici njegove smrti v pregnanstvu, kater je imel prejšnji petek na sedežu krožka «Matteotti» v prostorih PSDI član KPI dr. Paolo Spriano.

ZA POŽIVITEV OBMEJNEGA PROMETA

V jugoslovanskem obmejnem pasu bodo odprli devet menjalnic

Na posvetovanju turističnih društev iz obmejnih krajev, ki je bilo preteklo soboto v Novi Gorici so se zastopniki društev razgovarjali z zastopniki Narodne banke, okrajne gostinske zbornice in tajništva za notranje zadeve o možnosti povečanja turizma z ustanovitvijo menjalnic vsaj v najbolj znanih turističnih krajih. Udeleženci sestanka so sklenili, da bodo po ureditvi potrebnih formalnosti odprli vzdolž meje od Predila do Komna deset menjalnic. Na ta način bodo precej razbremenili menjalnice pri poslovalnicah Putnika, ki so zelo zaposlene. V turističnem hotelu «Sabotin» v Novi Gorici so tako menjalnico odprli že pred dnevi. Mnogi iz Gorice, ki gredo ob nedeljah na krajše ali daljše izlete, marsikdaj ne vedo, koliko časa bodo ostali izven države, in dogodi se, da jim denar, ki so ga na meji zamenjali, ne zadostuje, pa zaman iščejo menjalnic v Solkanu, Kanalu, Kobaridu ali drugih večjih krajih, ki so posebno za turiste zelo privlačni. Prav na pomlad in poletje, ko se bo obmejni promet v Kanalski dolini ter na Bovškem še dosti bolj povečal, bodo nove menjalnice kot nalašč in bo s tem turizmu v teh prelepih predelih Slovenije omogočen večji razmah.

GOJENCI GLASBENE ŠOLE PRI GLASBENI MATICI V TRSTU

priredijo jutri 11. t. m. ob 16. uri

KONCERT

v Gorici v Prosvetni dvorani, Korzo Verdi 1

Spored:

1. Nastop mladinskega pevskega zbora pod vodstvom gojencev dirigentskega tečaja.

2. Nastop solistov pri klavirju, z violino, klarinetom itd.

Prodaja vstopnic na sedežu ZSPD Ul. Ascoli št. 1-I. od danes dalje. Cene: Sedeži I. vrste po 200 lir, II. vrste 100 lir, stojišče 80 lir. Dijaki in otroci plačajo polovico.

POTREBNA JE JASNA POLITIKA KI NAJ ZAMENJA NEGIBNOST

Goriški odgovorni krogi zadnje čase ne morejo reči, da so kos vprašanjem, ki so se pojavila v našem gospodarskem življenju in ki bi jih lahko združili pod naslove: prosta cona, uporaba letališča, železniška zveza, obmejni blagovni promet, rotacijski fond itd.

Do vseh omenjenih vprašanj, ki predstavljajo temelj našega gospodarstva, njihova pravilna rešitev pa ključ, s katerim je mogoče odpreti pot h gospodarskemu napredku, niso imeli ti krogi pri nas, in ga še nimajo, jasnega stališča. zaradi česar se celo meščanski tisk sprašuje, kaj predstavlja ta «zagonetni molk» v katerega so ta vprašanja zavita.

Tudi javnost sama ne more rozumeti, kako morejo odgovorni ljudje zamuditi lepe priložnosti, da povedo svoje stališče v dobro našega prebivalstva.

Po drugi strani pa se sprašuje, zakaj ta molčečnost, zakaj taka negibnost. Ali nimamo morda tudi Goričani pravic zase, če se zanje tako neumiljeno potegujejo tržaški in videmski sosedje?

Prav gotovo jih imamo, vendar nimamo ljudi, ki bi jih znali uveljaviti. Krščanska demokracija, ki ima monopol nad občino, pokrajino, trgovinsko zbornico in drugimi upravnimi ter gospodarskimi institucijami, je imela pred časom svoj kongres, toda na njem nismo slišali niti besedice o vitalnih vprašanjih naših mesta in pokrajine. Ali v krščanski demokraciji res ni človeka, ki bi ta vprašanja poznal, ali pa nočejo do njih zavzeti točnega stališča, da ne bi prišli navzkriž s koristniki proste cone, male obmejne trgovine, rotacijskega fonda in podobnim, z ljudmi «iz Garibaldijeve kavarne», kot se sliši govoriti?

Bojazen pred konfliktom med interesi v KD spravlja to stranko v očitno negibnost, ki ni več sposobna voditi take ali drugačne politike v korist prebivalstva: postala je pepelka v službi privilegiranih družin.

Za naše mesto je potrebna politika, ki bo znala prikazati naše razloge in pravice. Potrebno je doseči določeno avtonomijo pred osrednjimi krogi, ki se enkrat posmejejo Gorici, drugič Trstu, tretjič Vidmu; treba je izvesti ustavni člen o deželni avtonomiji, ki bo omogočil izvolitev predstavnikov najširših slojev, da doprinesejo svoj prispevek k rešitvi številnih vprašanj. Nihče drugi kot samo predstavniki treh obmejnih pokrajin bodo lahko našli vzajemno pot gospodarskega sodelovanja in napredka. S tem bo obenem zajamčena demokracija in svoboda ter pravice naše manjšine.

Iz videmske umobolnice pribežal do meje v Gorici

Pred dnevi je pobegnil iz videmske umobolnice 35-letni Sergio Ermacora iz Treppo Grande. Napotil se je v Gorico, od koder je hotel pobegniti čez državno mejo v Jugoslavijo. Obmejne oblasti so ga pravočasno opazile in zadržale. Policija je takoj obvestila upravo videmske umobolnice, kamor se bo moral Ermacora, ki je hotel že pred časom pobegniti čez mejo, zopet vrniti.

KINO

CORSO. 17.15: «V pekel in nazaj», cinemascope.

VERDI. 16.00: «Lov na tata». G. Grant in G. Kelly.

CENTRALE. 16.30: «Pionirji Alaske». A. Baxter in J. Handler. v barvah.

VITTORIA. 17.15: «Črni maščevalec». E. Flynn, cinemascope.

MODERNO. 17.00: «Pozor na žogo».

ŠPORTNI DNEVNIK

VELIKA PRESENEČENJA ŽE PRVI DAN V SESTRIERU

Niti Sailer niti Pravda ni zmagal temveč daleč pred njima Molterer

Velik uspeh Carle Marchelli, ki je premagala Švicarko Berthod in vse ostale - Vera Schenone peta, Minuzzo šesta

SESTRIERE, 9. — Dogodilo se je nepričakovano. Včeraj je vse govorilo o tem, ali bo prvi Sailer ali Pravda. Ta dva sta v medsebojni vljudnosti celo govorila, da sta zadovoljna vsak z drugim mestom. Seveda je bil tu še Molterer in tudi mu nihče ni odrekal sposobnosti, vendar nihče ni verjel, da bi onadva pustila komu drugemu prvi dve mesti. In sedaj — kje sta Sailer in Pravda? Izgubila sta se nekje daleč za desetim mestom, medtem ko se blešči na prvem mestu ime: Anderl Molterer. Sedaj, po tekmi, se govori o vzrokih in se iščejo opravičila. Obadva favorita sta jih tudi našla: bila je megla in nisem hotel tvegati. To je lahko tudi res in nihče jima nazadnje ne bi mogel zameriti. Toda Molterer in drugi so bili bolj pogumni, mogoče tudi v megli bolj spretni . . .

CARLA MARCHELLI

Zjutraj se je Sestriere res zbudil v gosti megli in ni bilo še gotovo, ali bo tekma možna ali ne. Potem so se skozi megleni pajčolan prikradli sončni žarki, ki pa niso mogli prav pregnati vsega meglenega zagrinjala. Temperatura je bila zelo nizka.

Ko se ob 11.01 začne start za moški smuk, je nebo lepo obrisano in po progi se vidi odlično. Toda del proge je pa še vedno v megli. Molterer je startal s številko 5 in je dosegel čudovit čas, pa je še dejal, da ni prav zadovoljen s svojo vožnjo. Približa se mu Švicar Hans Forrer, vendar pa vse pričakuje, kaj bosta dosegla Sailer in Pravda. Ta dva startata s številkama 15 in 17. Ko jima izmerijo čase, zavlada razočaranje. Sailer je dosegel komaj enak čas z Riederjem. Pravda pa še nekoliko manj.

Moltererja nihče ni več dohitel. Tako je ta tekmovalec dosegel tretjo zmago v tekmah «Kandahar» in bo zato dobil diamantno značko. Vendar pa je veselje Avstrijcev ob Moltererjevi zmagi nekoliko skaljeno zaradi razmeroma slabega kolektivnega uspeha. Res je, da se pri tekmah «Kandahar» ne gleda na kolektivni plasma po državah, saj tekmovalci pravzaprav niti ne nastopajo kot pripadniki držav temveč kot člani društev, toda gledalcem le ni mogoče preprečiti, da ne bi ocenjevali uspehov, kakor se jim pač zdi. In tako so pač tudi hitro opazili, da sta med prvimi desetimi poleg Moltererja le še dva Avstrijca, Oberaigner in Zimmermann.

Precej dobro pa so se odrezali Svicarji in tudi Francozi so pokazali, da se zopet popravljajo.

Imed Italijanov je dosegel s šestim mestom velik uspeh Alberti, tekmovalec, ki zaradi poškodbe ni mogel nostopiti na olimpiadi.

Američan Werner je zelo dobro vozil in imel odličen čas, toda padec že blizu cilja ga je izključil iz tekme.

V tekmi žensk drugo presenečenje. Carla Marchelli je dobra alpska smučarka tudi v mednarodni konkurenci. Toda kdo bi pričakoval, da bo za njo Berthod, olimpijska zmagovalka, pa Colliard, ki si je tudi na olimpiadi priborila zlato medaljo, in še toliko drugih. (Za Colliard so včeraj dejali, da je ne bo, pa je le nastopila; res pa je, da je prišla šele v zadnjem času in je tudi rekla, da proge ni dobro poznala; danes je dosegla zelo slab plasma.) Tudi Minuzzo ni izpolnila vsega pričakovanja.

Medtem ko se tekmovanje nadaljuje, postaja topleje in proga ni več tako hitra. Tekmovalke delajo napake pri mazanju. Sicer pa so najboljše tekmovalke imele prve startne številke in ostale torej ne morejo več vplivati na vrstni red najboljših.

Carla Marchelli se je vrgla v tekmo z resnobo in voljo ter ji je današnja zmaga gotovo nekoliko v tolažbo za manj uspešen nastop na olimpiadi v Cortini, kjer je nastopila, ko so ji komaj vzeli nogo iz mavca. Švicarki Berthod se lahko šteje kot olajševalna okoliščina, da ni tako dobro poznala proge. Sicer so Italijanke s štirimi med prvimi desetimi dosegle zavidljiv uspeh. Najmanjša med njimi, Jole Poloni, pa je bila štirinajsta.

Napravili so tudi račun hitrosti zmagovalcev. Molterer je dosegel na 2850 m dolgi progi povprečno hitrost 86,5 km na uro s padcem 7 m na sekundo. Carla Marchelli pa je na 2200 m dolgi progi dosegla povprečno hitrost 57,3 km s padcem 4,7 na sekundo.

Ni pa šlo brez nezgod. Svicar André Bonvin, ki je startal s štev. 1, si je zlomil nogo

Avstrijec Walter Schuster ki je osvojil na olimpiadi bronasto medaljo, in bi moral startati kot deseti, ni nastopil zaradi močne kolike, ki ga je zagrabila včeraj.

RIM, 9. — Francoska sodnika bosta sodila košarkarsko tekmo mladinskih reprezentanc Italije in Švice. Tekma bo 25. marca v Sierru.

Zaključek turnirja v Skoplju

Javili smo že, da je Gligorić osvojil jugoslovansko šahovsko prvenstvo. Nismo pa navedli še rezultatov zadnjega kola, ki je bilo za razvrstitev na posameznih mestih še vedno pomembno, saj bi lahko — teoretično — Matanović celo dohitel Gligorića. Seveda se to ni zgodilo, čeprav je Matanović že na to računal. Gligorić je namreč z Udovčićem kmalu remiziral in si s tem zagotovil vsaj delitev prvega mesta. In prav to je hotel tudi Matanović doseči, zato je v partiji s Pircem igral na zmago. Seveda pa Pirc kljub rahlemu zdravju ni šahist, s katerim lahko kdorkoli počne, kar bi hotel, in pri nadaljevanju igre je že začelo nekoliko slabše kazati za Matanovića. Ponudil je remi in Pirc ga je sprejel. Ivkov je zasedel tretje mesto; v zadnji partiji je premagal Djajo, ki je že ustvaril na deski položaj, ko se je zdelo, da bo lahko uveljavljal svojo voljo. Toda Ivkov je z nenadno potezo nasprotnika popolnoma strl. Presenetljiv je poraz Milića po Tomoviću. Janošević je v zadnjem kolu le zabeležil eno zmago ter tako zasedel 7.-9. mesto, oddaljen štiri točke od zmagovalca.

Rezultati zadnjega kola: Gligorić - Udovčić remi, Trifunović - Ćirić 1:0 (brez igre), Matanovic - Pirc remi, Ivkov - Djaja 1:0, Rabar - Marić remi, Lukić - Sokolov remi, Tomović - Milić 1:0, Matulović - Janošević 0:1, Jovanić - Tot remi.

Končno stanje: 1. Gligorić 14, 2. Matanović 13,5, 3. Ivkov 12, 4.-5. Udovčić, Milić 11,5, 6. Pirc 10,5, 7.-9. Sokolov, Lukić, Janošević 10, 10.-11. Trifunović, Marić 9,5, 12. Matulović 9, 13.15. Djurašević, Rabar, Karaklajić 9, 16. Jovanić 8,5, 17. Djaja 7,5, 18. Tomović 6, 19.20. Ćirić, Tot 4,5.

Tako mislimo mi:

Fiorentina-Bologna	1 X
Genoa-Padova	1
Lanerossi-Torino	1
Lazio-Roma	1 2 X
Milan-Inter	1 2 X
Pro Patria-Napoli	2
Spal-Novara	1
Triestina-Atalanta	1 X
Bari-Udinese	2
Parma-Catania	1 X
Messina-Legnano	1
Piombino-Cremonese	1
Treviso-Vigevano	1 X
Lecco-Venezia	2 1
Salernitana-Como	2

* * *

BUENOS AIRES, 9. — Argentinskega igralca, levo krilo, Juana Tacchija je kupil Torino, ki je plačal 550.000 pesosov moštvu Lanus in 250.000 pesosov igralcu za enoletno pogodbo.

* * *

Španija se ne bo udeležila mladinskega nogometnega turnirja v Budimpešti, ki ga organizira FIFA.

* * *

Španski klub Real Madrid pojde v Bruselj, da bi tam nastopil proti Honvedu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Včerajšnji rezultati v smuku

Moški:

1. Molterer Andreas (Avstr.) 2'02"8; 2. Forrer Hans (Sv.) 2'03"2; 3. Lanig Hanspeter (Nemč.) 2'03"8; 4. Oberaigner Ernst (Avstr.) 2'04"5; 5. Duvillard Adrien (Fr.) 2'04"7; 6. Alberti Bruno (It.) 2'05"; 7. Vuarnet (Fr.) 2'05"2; 8. Staub Roger (Sv.) 2'05"4; 9. Blaesi Roland (Sv.) 2'05"8; 10. Zimmermann Karl (Avstr.) 2'06"1; 11. Forrer Willy (Sv.) 2'06"6; 12. Bozon Charles (Fr.) 2'06"8; 13. Laitner Mathias (Avstr.) 2'06"9; 14. Sailer Anton (Avstr.) 2'07"1; 14. Reider Josi (Avstr.) 2'07"1; 16. Pravda Christian (ZDA) 2'07"2; 17. Schwarz Karl (Avstr.) 2'07"3; 18. Burrini Gino (It.) 2'07"6; 19. Mark Toni (Avstr.) 2'07"7; 20. Miller R. (ZDA) 2'07"8; 21. Burrini Bruno (It.) 2'08"2; 22. Andeer Flurin (Sv.) 2'08"3; 23. Viollat Emile (Fr.) 2'08"8; 24. Bonlueu Francois (Fr.) 2'09"1; 25. Grammshammer Joseph (Avstr.) 2'09"4; 26. Huber Fritz (Avstr.) 2'09"8; 27. Schenone Carlo (It.) 2'09"9; 28 Hinterseer Ernst (Avstr.) 2'10"4; 29. Zecchini Lino (It.) 2'10"8; 30. Schneider Othmar (Avstr.) 2'11"3; 31. Collet Henè (Fr.) 2'11"4; 32. Perret Bernard (Fr.) 2'11"4; 33. David Davide (It.) 2'11"5; 33. Couttet James (Fr.) 2'11"5; 35. Viotto Piero (It.) 2'11"6; 36. Bonvin André (Sv.) 2'12"; 37. Dodge Brooks (ZDA) 2'12"2; 38. Fellay Raymond (Sv.) 2'12"9; 39. Hillbrand Gerhard 2'13"; 39. Ghedina Guido (It.) 2'13"; 41. Pianelli Franco (It.) 2'13"3; 42. Amstutz Thedi (Sv.) 2'13"4; 43. Biner Simon (Sv.) 2'13"6; 44. Casty Roman (Sv.) 2'13"7; 44. Ruppert Fritz (It.) 2'13"7; 46. Gacon Albert (Fr.) 2'13"9; 46. Behr Sepp (Nemč.) 2'13"9; 48. Obermuller Beni (Nemč.) 2'14"4; 49. Perillat Guy (Fr.) 2'15"1; 50. Blanc Aldo (It.) 2'15"3; 51. Pedroncelli Bruno (It.) 2'15"5; 52. Pompanin Dino (It.) 2'16"4; 53. Jonville Daniel (Fr.) 2'16"5; 54. Pichiottino Osvaldo (It.) 2'16"8; 55. Schwaiger Peppi (Nemč.) 2'17"7; 65. Arpin Michel (Fr.) 2'17"9; 57. Odiard Luciano (It.) 2'19"1; 58. Schneider Georges (Sv.) 2'19"4; 59. Giralt Henry (Fr.) 2'19"5; 60. Machintosh Charlak (V.B.) 2'20"2; 61. Kronig Peter (Sv.) 2'21"5; 62. Hakkinen Kalevi (Fin.) 2'22"3; 63. Mattis Philippe (Fr.) 2'22"4; 64. Minardi Sandro (It.) 2'23"4; 65. Pedroncelli Italo (Italija) 2'24"3; 66. De Huertas Guy (Fr.) 2'24"5; 67. Oreiller Henry (Fr.) 2'25"; 68. Gluck Otto (It.) 2'26"2; 69. Matthepud Sergio (It.) 2'26"4; 70. De Nicolò Peppino (It.) 2'28"7; 71. Albarin Giorgio (It.) 2'31"8; 72. Moriarty Marvin (ZDA) 2'33"6; 73. Mac Grath Robert 2'37"; 74. Van Den Sten (Belg.) 3'43"1.

Ženske:

1. Marchelli Carla (It.) 2'58"3; 2. Berthod Madeleine (Sv.) 2'19"9; 3. Frandl Josefine (Avstr.) 2'22"1; 4. Hofherr Hilde (Avstr.) 2'22"5; 5. Schenone Vera (It.) 2'23"; 6. Minuzzo-Chenal Giuliana (It.) 2'23"4; 7. Agnel Marisette (Fr.) 2'24"2; 8. Pitou Penelope T. (ZDA) 2'24"5; 9. Ebner Cristina (It.) 2'24"9; 10. Reichert O. (Nem.) 2'25"5; 11. Heggweit Anne (Kan.) 2'25"7; 12. Kleckert Trude (Avstr.) 2'25"8; 13. Poloni Jole (It.) 2'26"1; 14 Wheeler Lucille (Kan.) 2'26"3; 15. Hochleitner Dorotyea (Avstr.) 2'26"8; 16. Bonlieu Marie Edith (Fr.) 2'28"2; 17. Gouiran Thiollere Sus. (Fr.) 2'28"4; 18. Telinge Danielle (Fr.) 2'28"7; 19. Neviere Josette (Fr.) 2'29"4; 20. Grosso Arlette (Fr.) 2'30"6; 21. Front Madeleine (Fr.) 2'30"9; 22. Looser Margrit (Sv.) 2'31"8; 23. Hoerl Kathi (Avstr.) 2'32"; 24. Davy Christine (Avstral.) 2'32"5; 25. Seguin Ginette (Kan.) 2'33"7; 26. Kruger Carlyn (Kan.) 2'33"8; 27. Selisam Marianne (Nemč.) 2'34"2; 28. Enite Betsy (ZDA) 2'34"5; 29. Mittermayer Elisabeth (Avstral.) 2'34"8; 30. Nowell Zandra (V.B.) 2'35"2; 31. Colliard Renee (Sv.) 2'36"; 32. Schopf Regina (Avstr.) 2'37"5, 33. Berkmann Resi (Nemč.) 2'37"6; 34. Paget Fernande (Fr.) 2'38"5; 36. Girardet Paulette (Fr.) 2'39"7; 36. Mc Gee Loy Ann (ZDA) 2'42"1; 37. Aublin Odile (Fr.) 2'42"1; 38. Baud M. Louise (Fr.) 2'42"5; 39. Stanford Jean (V.B.) 2'43"7; 40. Holmes Sue (V.B.) 2'43"9; 41. Wardrop Moore Joc. (V.B.) 2'44"; 42. Cantova Michelle (Sv.) 2'44"7; 43. Forras Judy (Avstral.) 2'48"1; 44. Sander Susi (Nemč.) 2'49"6; 45. Paget Mary (ZDA) 3'09"1; 46. Roberts Ann (ZDA) 3'15"8; 47. Devlin Jerry Ann 3'49"1.

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 10. t. m. ob 18. uri RANK film:

TUJEC

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 10. t. m. ob 19.30 zanimivi film:

DIVJI NOKTURNO

Igra Barbara Stanwyck

Kino na Općinah

predvaja danes 10. t. m. z začetkom ob 18. uri CINES barvni film:

Ljubezenska simfonija

Igrajo: CLAUDE LAYDU, LUCIA BOSE', MARINA VLADY in GINO BECHI

Dve strastni ljubezni v življenju najbolj romantičnega skladatelja.

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

24. Drugo poglavje: Nadaljevanje - Sošolci in tovariši - Sarajevski atentat

Te «zbirke» res nisem delal sistematično, saj še pojma nisem imel, da bi bilo kaj takega mogoče. Vendar me je spoznanje vsakega novega in značilnega človeškega značaja ali tipa na svoj poseben način vzradostilo in mi povzročalo neko svojevrstno ugodje, ki si ga danes upam določiti kot estetsko ugodje. Ne bo težko uganiti, da je taka «zbirateljska strast» pravzaprav podlaga pisateljskemu delu, saj spodbuja avtorja pri nabiranju neobhodnega človeškega gradiva, pa čeprav bi se avtor tega sam ne zavedal.

Naj mi bo na tem mestu dovoljeno, da poizkusim razčistiti nekatere pojme, ki so povzročali in še danes povzročajo pri pišoči srenji veliko zmedo. Mislim tu na pojav in pojem tako imenovanih «tipov» v literaturi. Gre tu za dve povsem različni pojmovanji tega, kako naj avtor oblikuje osebnosti in junake v svojih delih in odkod naj jih jemlje. Nekaj časa, v eri tako imenovanega «socialističnega realizma», so zlasti na Vzhodu priporočali avtorjem, naj bi svoje junake «tipizirali», to se pravi, naj bi iz desetin, stotin ali tisočev sorodnih ljudi izluščili tisto, kar je vsem skupno in torej zanje tipično, in tako ustvarili v literaturi nekake umetne like, da bi torej pisatelji postali, kot se je bil izrazil Stalin, «inženirji duš». Izkušnje zapadne literature so šle v nasprotno smer. Marcel Proust in James Joice sta razčlenila notranjost svojih literarnih osebnosti in junakov v filigranske tančine, tako da je od njih odpadlo vse, kar bi utegnilo biti na njih skupnega ali «tipično-ga». Tu naj opomnim na tržaškega italijanskega pisatelja Itala Sveva, ki je šel v svojih romanih (zlasti v «La coscienza di Zeno») v sorodne tančine in je po vsej verjetnosti v tem smislu tudi vplival na svojega prijatelja Jamesa Joicea. Med sodobniki sta povzela to tradicijo zlasti Američana Faulkner in deloma Hemmingway. Vplivi slednjih se kažejo zadnji čas tudi v slovenski literaturi.

Nikakor ne izključujem, da bi avtor, ki bi prinesel s seboj na svet poseben dar za posploševanje, za «tipiziranje», ne mogel tudi umetniško veljavno «skonstruirati» po zgorajšnjem (Stalinovem) receptu neke literarne umetnine. Prav tako tudi odločno zavračam edinozveličavnost Proustovega ali Faulknerjevega postopka. Kakor je vsak človek svet zase, tako je tudi vsak pisatelj svet zase in so zanj veljavne poleg neobhodnega navdiha predvsem njegove lastne izkušnje. Po tridesetih letih lastnega literarnega dela in po stotinah ur prizadevnega, prizadetega in intenzivnega razmišljanja in proučevanja sem prišel do sledečega zaključka:

Če nočeš kreniti s prave poti, drži se vselej in povsod narave, katere del je tudi človeška družba. Kakor producira priroda svoje žive in nežive produkte in kakor da slehernemu bitju njegovo lastno individualnost, ki je najprej v skladu z rodom, potem z vrsto in je končno produkt specifičnih prilik, v katerih se je to bitje znašlo in ki so ga enkratno oblikovale: tako producira tudi človeška družba svoje enkratne individue, ki so kdaj bolj in kdaj manj izraziti. Kakor je «original» do skrajnosti izklesan in poenostavljen človeški tip, tako je človeški tip zožen in izostren človeški karakter. Če gledaš človeški individuum pod dušeslovnim drobnogledom, se ti razcepi v nešteto komponent in lastnosti, ki jih boš težko vse skupaj zložil spet v določen karakter, tip ali original, kakor ne vidiš, če stojiš sredi gozda, tega, ker gledaš posamezna drevesa.

Kdor trdi, da človeško družba *sama* ne producira določenih originalov in tipov, temveč kvečjemu samo karakterje, oziroma, bolje, neskončno zapletene individue, potem mu kratko malo ni bil dan za to potreben pogled. Če bi obveljala v literaturi samo teza o neskončno zapletenih individuih, potem bi ne bili niti Shakespeare, niti Cervantes (njegova Don Kihot in Sáncio Pansa sta karakterja, tipa in originala obenem), a kamoli Molière, umetniki.

Človeška družba bruha iz sebe milijarde individuov, ki jih specifične kaste, socialne plasti, različni poklici, razna pripadnost, milieu, narodnost itd. vsakega posebej nenehno oblikujejo. Narava, t. j. družba, sama ustvarja iz človeških individuov določene karakterje, tipe in celo enkratne originale. Pisatelju ni ravno potreba umetno «konstruirati» duš, samo poseže naj v živo življenje, pa bo imel nešteto najrazličnejših primerkov na razpolago. Vendar sodim, da bo pravi pisatelj, ustvarjavec, umetnik po zgledu prirode same in s kreativnostjo, ki je le delček same kreativnosti narave, izoblikoval svoje osebnosti, karakterje, tipe, da, celo originale nekako vzporedno in po istih principih, kakor ustvarja svoje karakterje, tipe in originale priroda sama. Da pa bodo ti individui, karakterji in tipi resnično zaživeli v bralčevi duši, potrebuje avtor za to čim več živih in neposredno doživetih izkušenj, ki jih črpa iz svojega opažanja in spoznavanja ljudi.

Sam sem začel že zelo zgodaj, povsem nezavedno in nehote, kategorizirati ljudi okoli sebe. Otrok ima največje veselje s tako imenovanimi originali. «Original» je v bistvu nekak avtomat, ki reagira na zunanje dražljaje vselej enako, kakor da bi bil lutka, ki jo neka nevidna sila drži na vrvicah. In kateri otrok nima prirojenega veselja do vsega, kar je avtomatično, naj bo to lutka, avtomobilček, škatla s parkeljnom na vzmet itd.?! «Originali» so navadno nedolžni psihopatoidi, ki jih je neusmiljeni zunanji pritisk, kateremu njihova uboga in ranljiva notranjost ni bila kos, zgnetel v nekakšno karikirano človeško lutko. Nekaj takih svetoivanskih originalov, ki sem jih poznal v svoji mladosti, sem popisal v prejšnjih knjigah. Naš nesrečni profesor Jenko bi spadal tudi v to kategorijo, samo da je bil na neki višji, dejal bi skoraj, na najvišji ravni.

«Tipe» producira navadno neki zelo individualiziran in specifičen poklic. Imaš «tip» podoficirja, vojaka, pomorskega kapitana («morski medved»), pa tudi krojača, čevljarja, peka, dimnikarja, poštarja itd. Poklic, ki zelo ostro oblikuje svoje «tipe», je nedvomno učiteljski in še posebej profesorski poklic. Tu se da omeniti zanimivo opažanje: «tip» (tudi raztresenega) profesorja se navadno pokaže v svoji tipičnosti bolj ali celo predvsem v družbi izven šole. Ljudje, ki se srečujejo v življenju s profesorjem, bodo kmalu na njem opažali značilno «profesorsko tipiko». Učenec, ki ima svoje profesorje vsak dan pred seboj in jih spoznava in občuti v vseh njihovih različnih razpoloženjih, jih bo opažal «analitično» in ne «sintetično», kakor torej v podrobnostih in ne kot celoto, nekako tako, kakor so slikajo Proust, Joice ali Faulkner svoje individue. Sinteza se bo dijaku navadno stvorila šele v spominu, takrat, ko je že opravil s šolskimi klopmi. Kot dijak se bo, če je za to rojen in ima za to smisel, neskončno veselil opažanja in spoznavanja velikih raznolikosti, ki mu jih nudijo različni človeški individui in karakterji. Prav tesno sožitje v šoli nudi bodočemu pisatelju bogato in pisano gradivo človeških karakterjev in osebnosti, pa naj bodo to profesorji, sošolci ali drugi šolski znanci in tovariši. Toda ostane nedotaknjen vekovni in osnovni princip slehernega spoznavanja ljudi: *spoznavaj se sam.* Da se pa spoznaš sam, ti je potrebno, da se neprestano meriš in primerjaš s svojimi vrstniki in soljudmi.

(Nadaljevanje sledi)